

UMĚLECKÝ MĚSÍČNÍK

Časopis Skupiny Výtvarných Umělců.

Řídí Pavel Janák a Fr. Langer s redakčním kruhem:
Emil Filla, František Kysela, V. V. Štech, V. Štěpán.

Redakce a administrace Uměleckého Měsíčníku a kancelář Skupiny Výtvarných Umělců v Praze I., Veleslavínova ulice, číslo 5, denně od 9–1, 3–7 hodin.

Roční předplatné 12 K, do ciziny 15 K, jednotlivá čísla 1 K 70 h. Účet Záložního a Úvěrního Ústavu v Hradci Král., filiálka v Praze.

Revue mensuelle des arts, organe de Skupina Výtvarných Umělců (Groupe des artistes), Prague.

Rédaction et administration: Prague I., Veleslavínova ulice 5.

Directeurs en chef: Pavel Janák et František Langer.
Rédacteurs: Emil Filla, František Kysela, V. V. Štech, V. Štěpán.

Abonnement frs. 15.— pour an; un numéro fr. 1'80.

Za náklad a vydávání odpovídá zodpovědný redaktor Pavel Janák, Praha 51-I. — Reprodukce grafického ústavu Jana Štence, Praha I., Salvatorská čis. 8. — Tiskem „Grafie“, dělnické knihtiskárny v Praze II., Myslíkova ulice 1959.

GRAFICKÝ ZÁVOD REPRODUKČNÍ JAN ŠTENC PRAHA I., SALVATORSKÁ 8. TEL. 1800.

REPRODUKCE jedno- i vícebarevné pro díla umělecká, vědecká a časopisy. FOTOGRAFIE obrazů, plastik, architektur, interiérů, kreseb, předmětů um.-prům. a jiných v dokonalém provedení.
HELIOGRAVURA, TISK LEPTŮ.

Středisko umělců **KAVÁRNA „ORIENT“** Praha I., Celetná
Večer koncert Orientálská vinárna Zvláštní herny

Text:

Frant. Langer: Zamžené zrcadlo	273
Vincenc Beneš: Stylovost a nové umění	276

Texte:

Fr. Langer: Le miroir couvert de rosée	273
V. Beneš: Style et l'art nouveau	266

Kronika:

Almanach na rok 1914	281
Berlínské výstavy	282
Reakce	283

Chronique:

Almanach pour 1914	281
Les expositions à Berlin	282
Réaction	283

Vyobrazení:

Josef Gočár: Nábytek a umělecký průmysl	257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 273, 280
Petr Kropáček: Nábytek a umělecký průmysl	265
Pavel Janák: Nábytek a umělecký průmysl	266, 267 268, 269, 270, 271, 272, 281
Frant. Kysela: Koberec, malba stěny	278, 279

Illustrations:

J. Gočár: Meubles et l'art décoratif	257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 273, 280
P. Kropáček: Meubles et l'art décoratif	265
P. Janák: Meubles et l'art décoratif	266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 281
F. Kysela: Tapis, tapisserie	278, 279

GRAFIA

DĚLNICKÁ KNIHTISKÁRNA A NAKLADATELSTVÍ
V PRAZE, MYSLÍKOVA ULICE 1959

doporučuje se ku provedení veškerých obchodních i společenských tiskopisů
v úpravě vzorné a v čase pokud možno nejkratším.

TELEFON 2134.

F. Šajna

závod

lakýrnický a
malířství písma

Praha II.

č. 1172

VÁCLAV HODEK

úředně oprávněný mistr tesařský, sta=
vebních a vodních prací, majitel pily,
stálý přísedící znalec c. k. soudu ve vě=
cech civilních i trestních

PRAHA-VYŠEHRAĐ
VRATISLAVOVA TŘÍDA 68.

Stavební a nábytkové
truhlářství, obrábění
dřeva a strojní výro=
ba dveří a oken

**VÁCLAV
HANUŠ**

PRAHA III., Č. 503

Odkolkovy mlýny.
nabízí práce všeho druhu
do oboru toho spadající ve
vkusném, důkladném a lev=
ném provedení.

FRANTIŠEK
TSCHOCHNER

ZÁVOD ŽELEZÁŘSKÝ

stavební a nábytkové kování, nástroje jen Ima
jakosti,
fournýry, lišty, fošny, řezbářské, soustružnické
zboží, mořidla, laky, jakož i veškeré potřeby
na rakve

PRAHA II., VODIČKOVA UL. 15
(Hlávkův palác.)

Tabulové sklo výborné
jakosti :

z jediné české sklárny v Trmicích, zrcadlové
sklo pro výkladní skříně, jakož i všechny druhy
skel a zrcadel potřebných do staveb a nábytku
dodává velkoobchod sklem a zrcadly

Broft a Spol. v Praze I.

Betlémské nám. čís. 254.

Vlastní dílny na stříbření a opravu chybných zrcadel.

FILIP KAUFMANN

TOVÁRNÍ SKLAD

KOBERCŮ, ZÁCLON, LÁTEK NÁBYTKOVÝCH, CVILINKŮ NA ŽÍNĚNKY, VEŠKE=
RÝCH PŘEDMĚTŮ A POTŘEB PRO ČALOUNÍKY A TOVÁRNY NÁBYTKU

PRAHA II., JINDŘIŠSKÁ 3, PALÁC GENERALI TELEFON 2565

STREJC
PRAHA
**RÝSO-
VADLA**

Ze 45 druhů, též leštěného
UMĚLÉHO KAMENE

fasády, hrobky, pomníky, práce sochařské,
kostelní, provádějí ateliery uměl. průmysl.

**KRAUMAN, PICCARDT,
ŠIMONOVSKÝ**

PRAHA III., ŘÍČNÍ 539

Práce štukatéřské, modely pro bronz, dřevo, kámen.

**JOSEF
KOCH**

elektrotechnický
závod

**PRAHA-
BUBENEČ**

Schnellova ul. 317.

Telefon 5815.

H. TAINÉ:
**FILOSOFIE
UMĚNÍ**

Jeden z pilířů moderní kritiky a dějin umění, klasicky jasnou formou, přístupnou každému, kdo má zájem o umění.

O povaze a tvorbě uměleckého díla. —
Renaissanční malířství v Itálii. — Malíř-
ství v Nizozemí. — Sochařství v Řecku. —

O ideálu v umění.

Vyšlo v Pelclově Knihovně Roz-
hledů. Za K 6.—, váz. K 7.40.

NAKLADATEL JOS. PELCL,
PRAHA II., JEČNÁ ULICE 8.

Ročník X.

LES MARGES

nezávislá francouzská revue pro
literaturu, do níž přispívají přední
autoři. Každé číslo přináší poesii,
novellu, kritické studie atd.

Ročně 7 fr.

Za 1 fr. zasílají se 2 různá čísla.

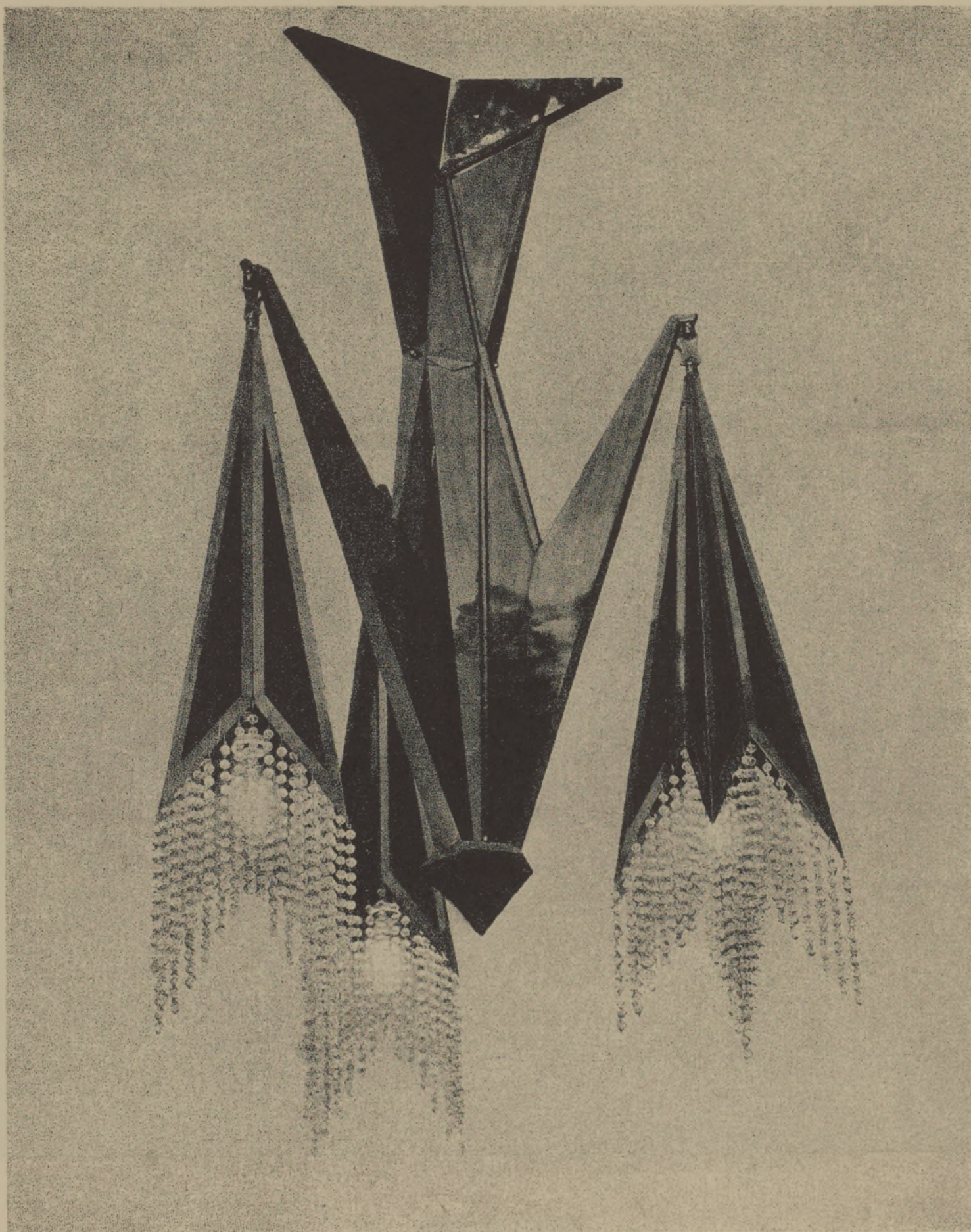
LES MARGES
PAŘÍŽ, 5 RUE CHAPTAL.

DLOUHOLETÉ ZKUŠENOSTI! NEJLEPŠÍ REFERENCE
ČETNÁ PROVEDENÍ! NEJKRATŠÍ DOBA STAVEBNÍ!
STROJNÍ POHON! — NÁVRHY A ROZPOČTY NA
VŠECHNA PROVEDENÍ STAVEBNÍ!

HRŮZA A ROSENBERG
PRAHA TELEFON 1732 OLOMOUC

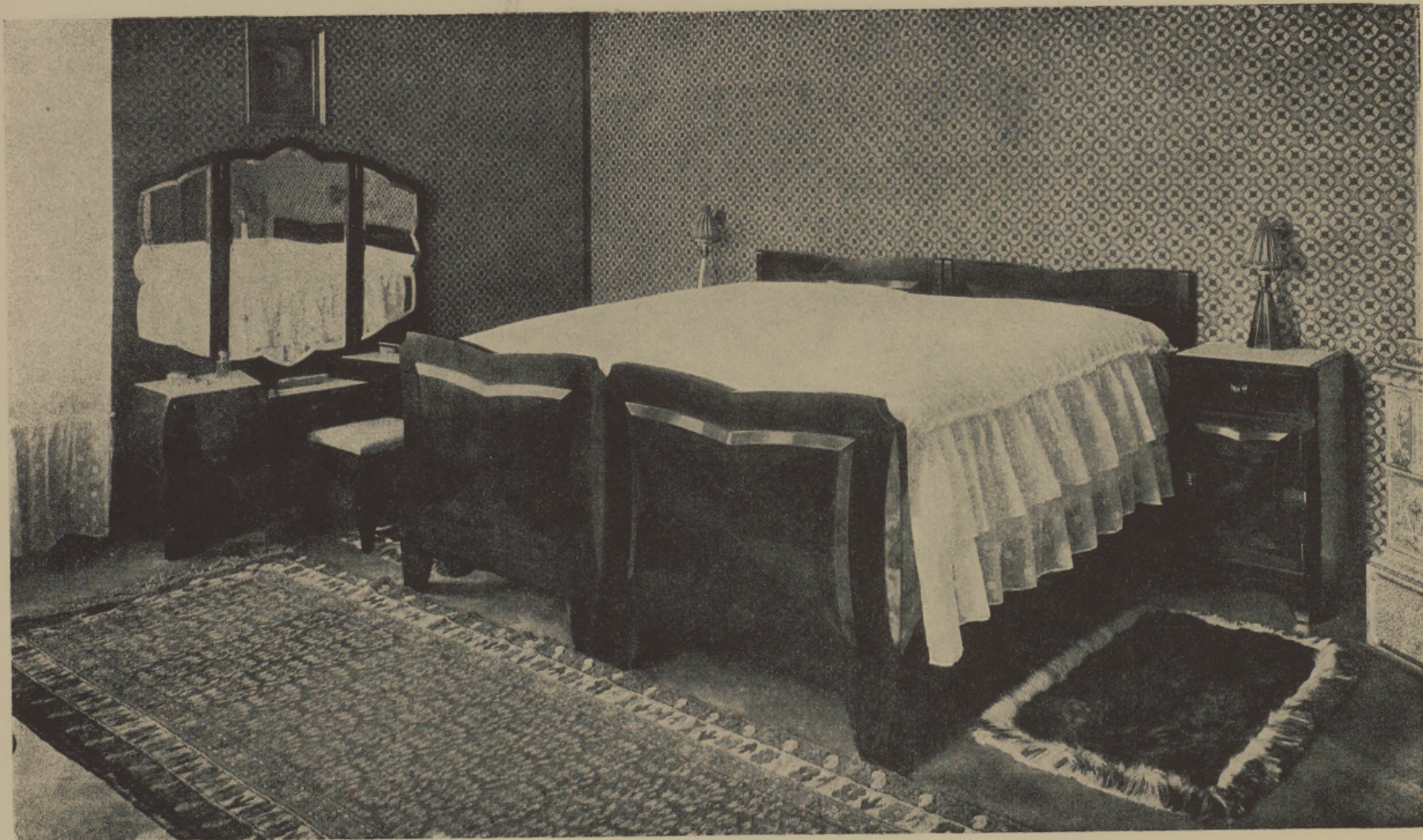
PODNIKATELSTVÍ BETONOV. STAVEB
A TOVÁRNÝ STAVEBNÍCH VÝROBKŮ. —
PRÁCE ŽELEZOBETONOVÉ A BETONOVÉ

Josef Gočár:
Lustr.
Provedly Pražské Umělecké Dílny.

Josef Gočár:
Skříň a stolek v ložnici z květ. mahonu.
Malba stěn F. Kysely.
Pro JUDra O. G. provedly Pražské Umělecké Dílny.

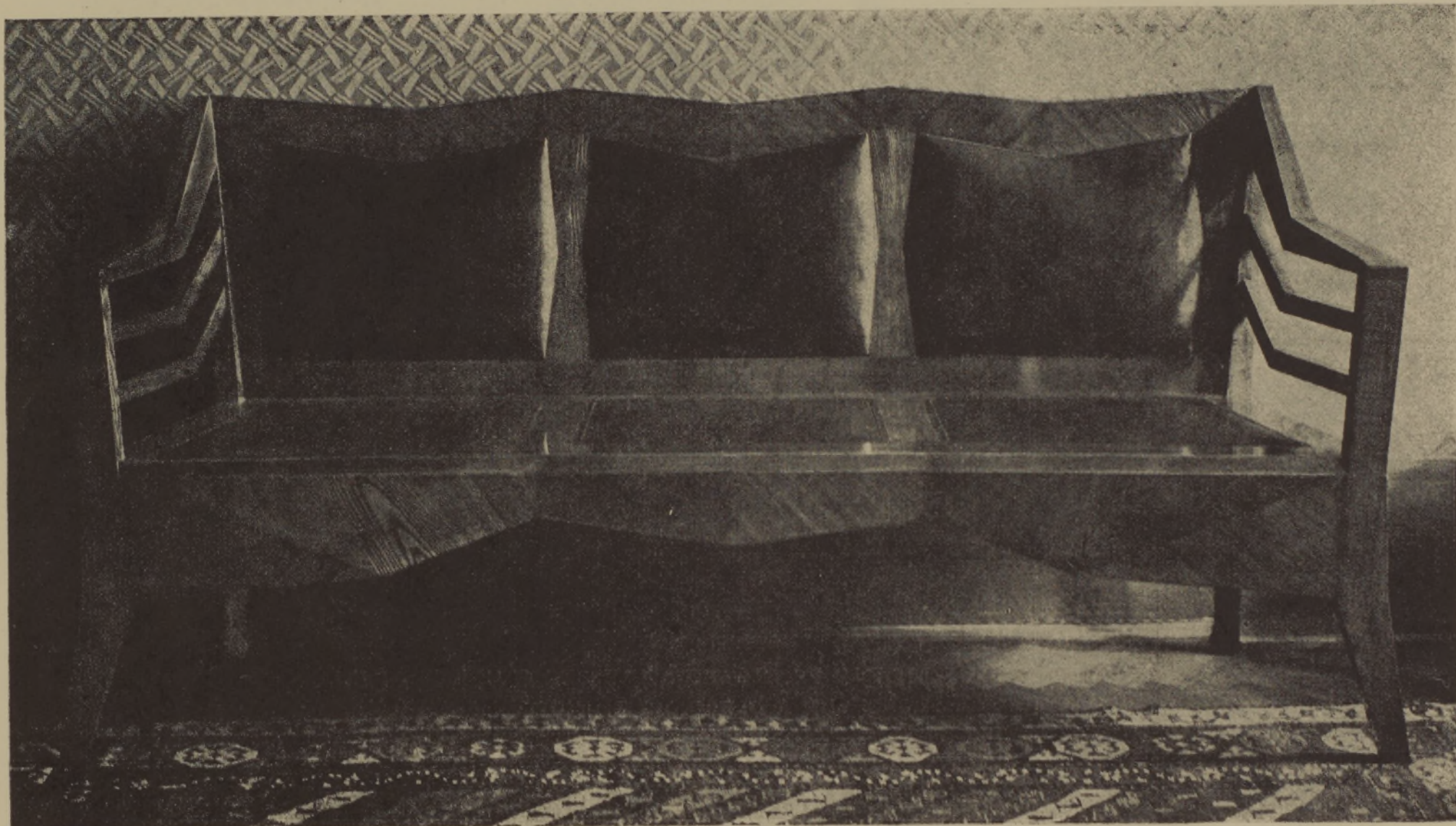
Josef Gočár:
Ložnice v květ. mahonu.
Malba stěn F. Kysely.
Pro JUDra O. G. provedly Pražské Umělecké Dílny.

Josef Gočár:
Stolek a křesla v ložnici z květ. mahonu.
Malba stěn F. Kysely.
Pro JUDra O. G. provedly Pražské Umělecké Dílny.

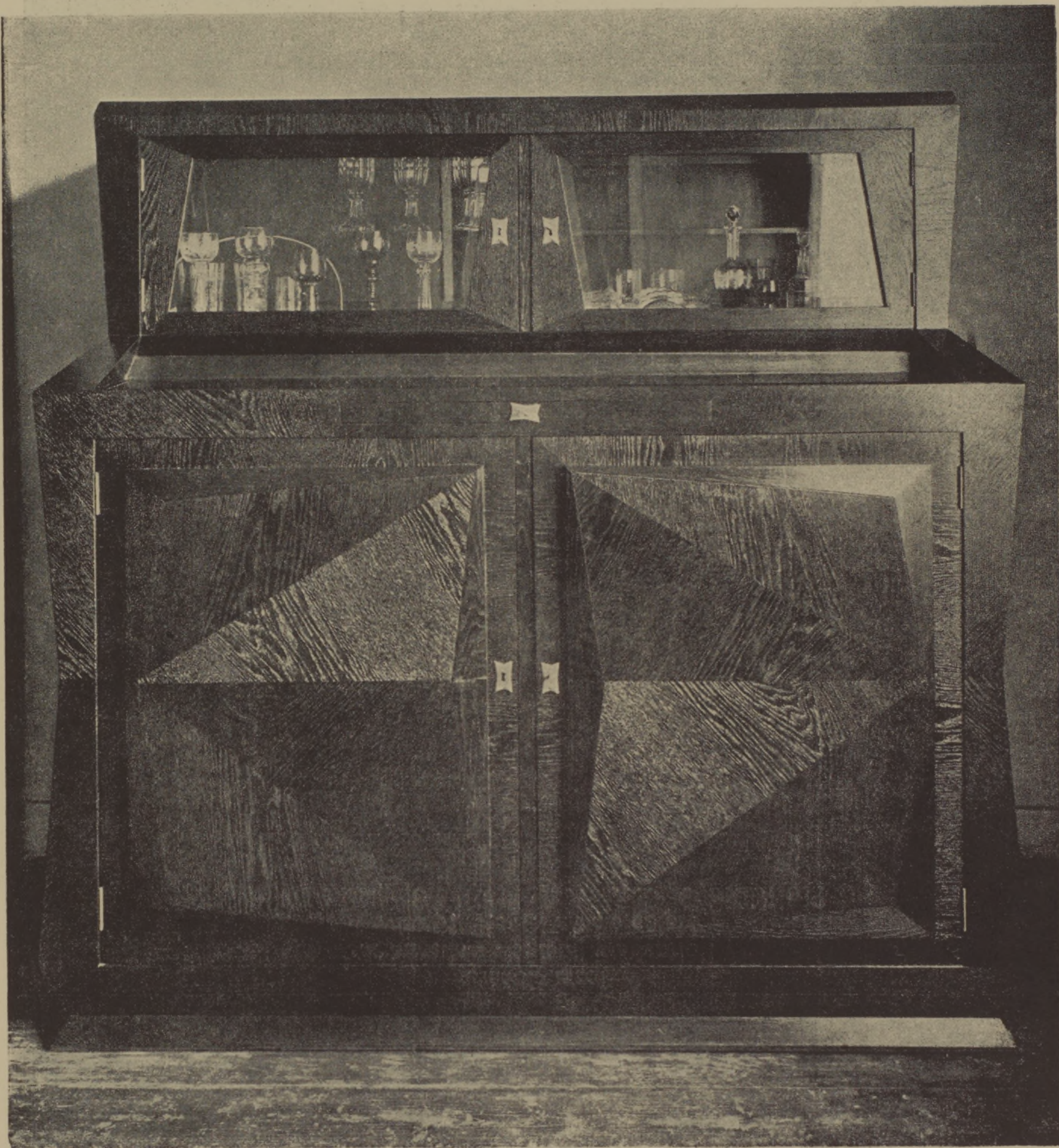
Josef Gočár:
Pohovka v jídelně z palisandru.
Malba stěn a látka F. Kysely.
Pro JUDra. O. G. provedly Pražské Umělecké Dílny.

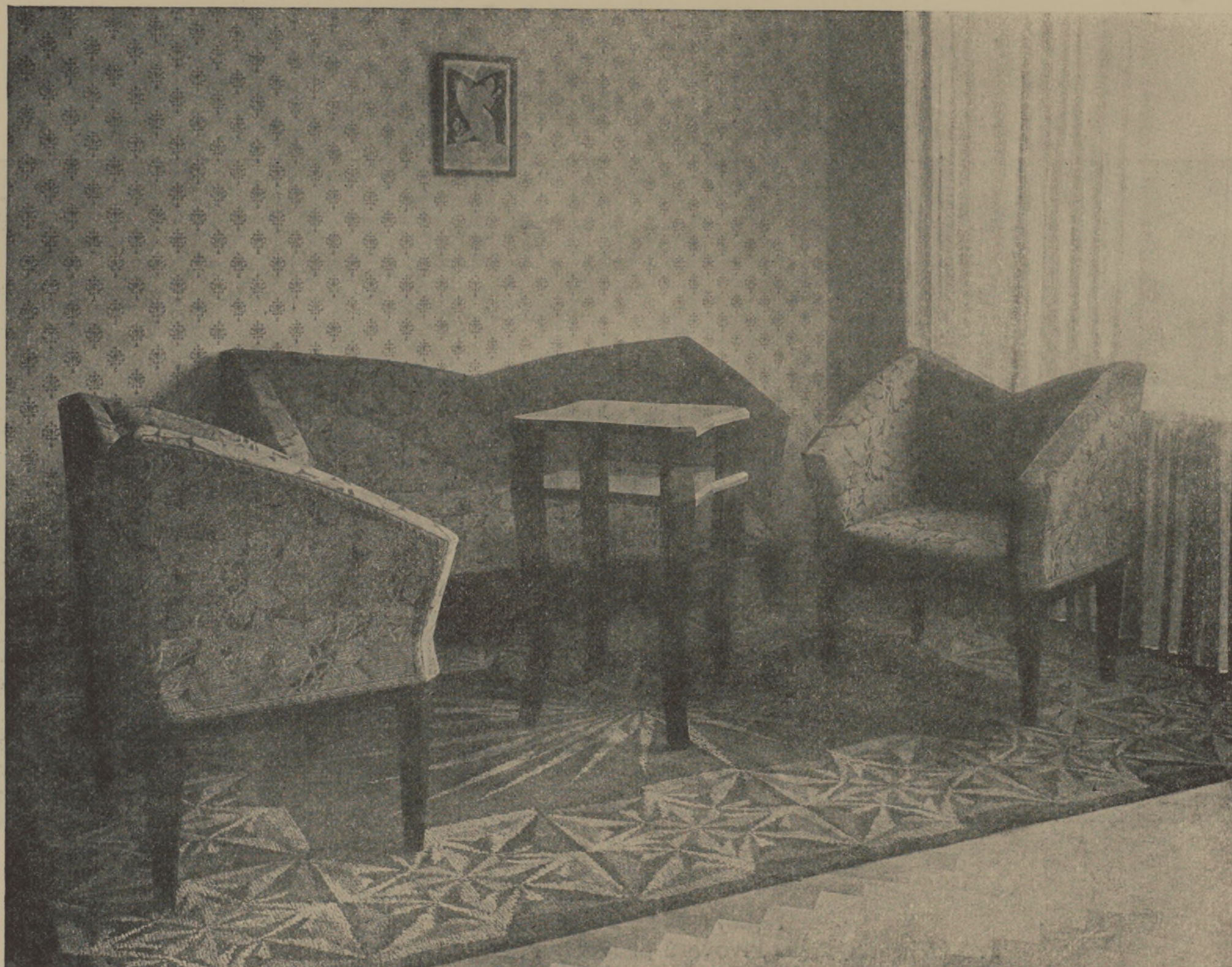
Josef Gočár:
Pohovka v pracovně z jilmu.
Pro univ. prof. MUDra D. provedly Pražské Umělecké Dílny.

Josef Gočár:
Psací stůl v pracovně z jilmu.
Pro univ. prof. MUDra D. provedly Pražské Umělecké Dílny.

Josef Gočár:
Kredenc v jídelně z červeně moř. dubu.
Pro univ. prof. PhDr. F. K. provedly Pražské Umělecké Dílny.

Petr Kropáček:
Pohovka, křesla a stůl z jídelny z červeně mořeného dubu.
Koberec od F. Kysely.
Pro radu zem. soudu JUDra M. K. provedly Pražské Umělecké Dílny.

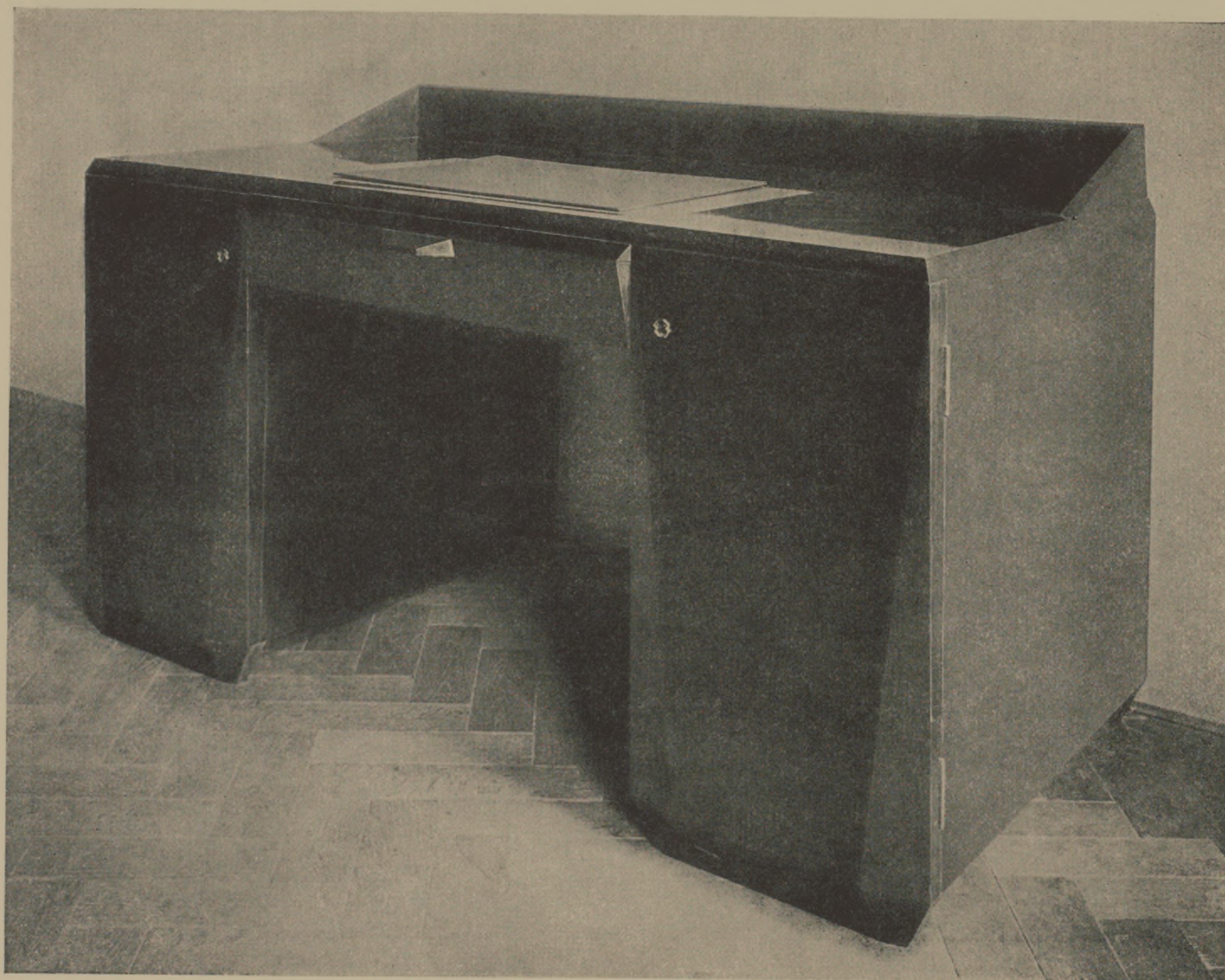
Pavel Janák:
Pokoj ředitele z moř. dubu.
Pro Ochranný Svaz Pivovarů provedly Pražské Umělecké Dílny.

Pavel Janák:
Konferenční síň presidia z moř. dubu.
Pro Ochranný Svaz Pivovarů provedly Pražské Umělecké Dílny.

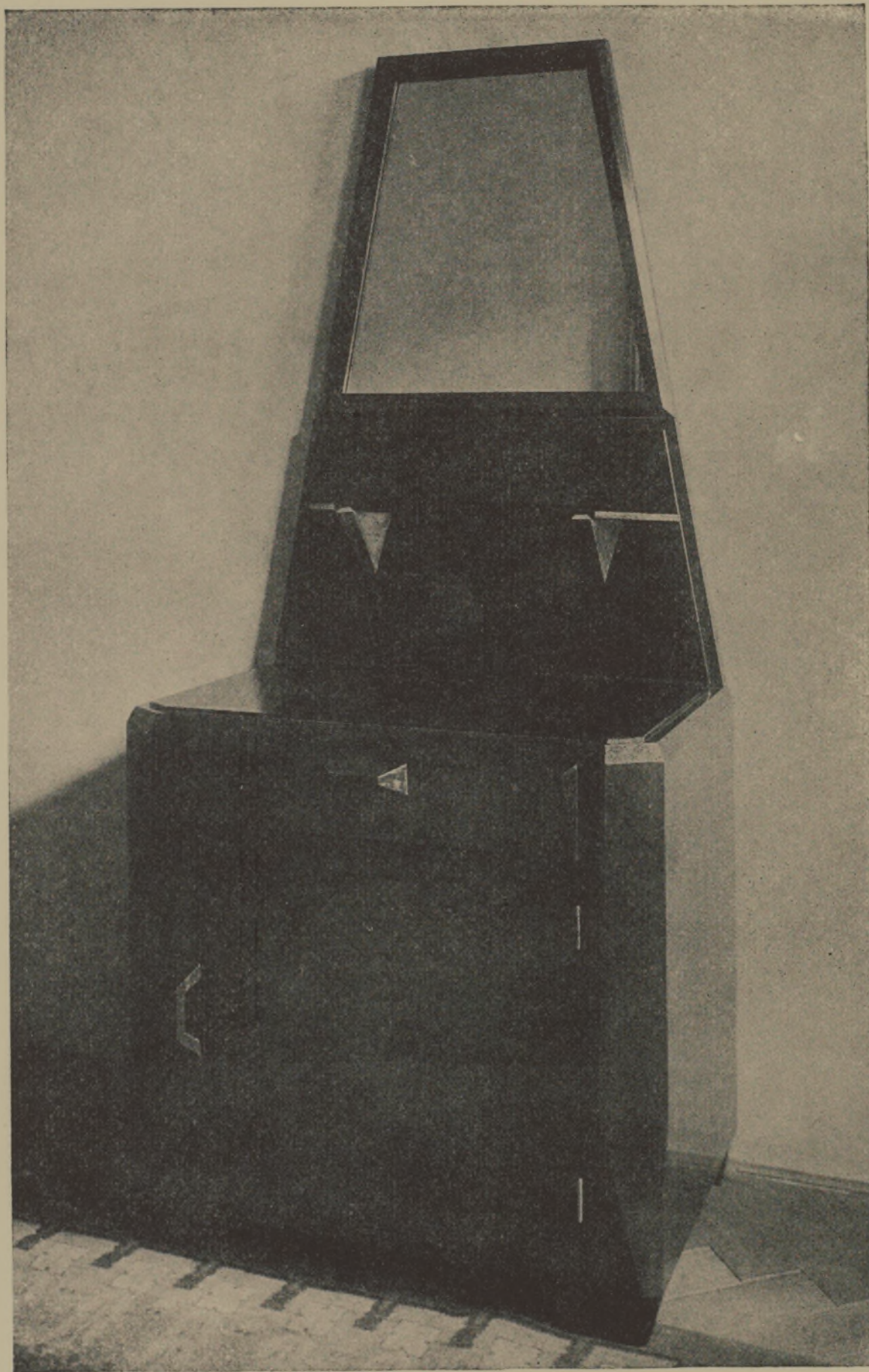
Pavel Janák:
Kredenc z černě leštěného javoru.
Pro univ. doc. PhDr. F. Z. provedly Pražské Umělecké Dílny.

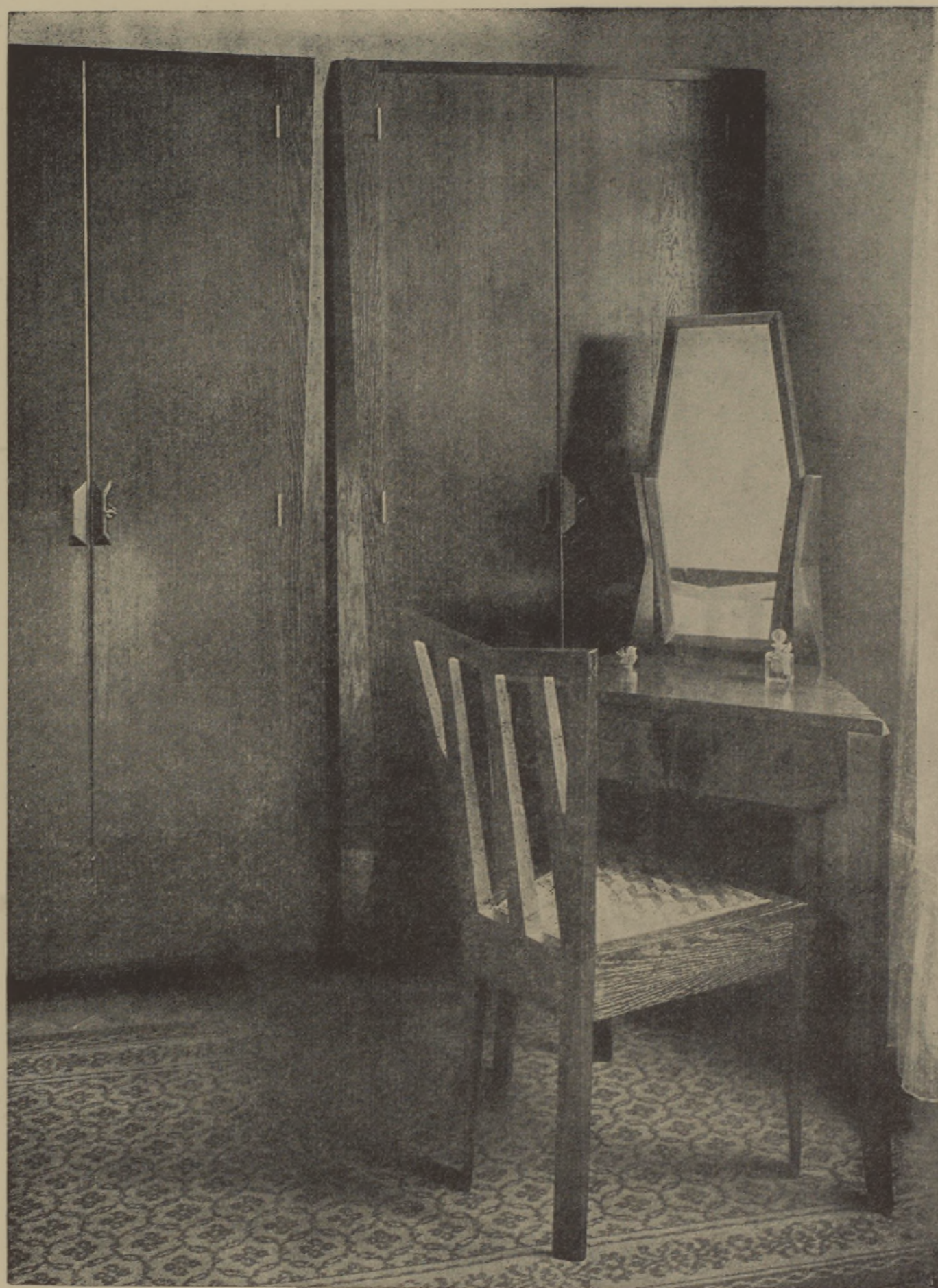
Pavel Janák:
Psací stůl z tmavě leštěného javoru.
Pro JUDra J. M. provedly Pražské Umělecké Dílny.

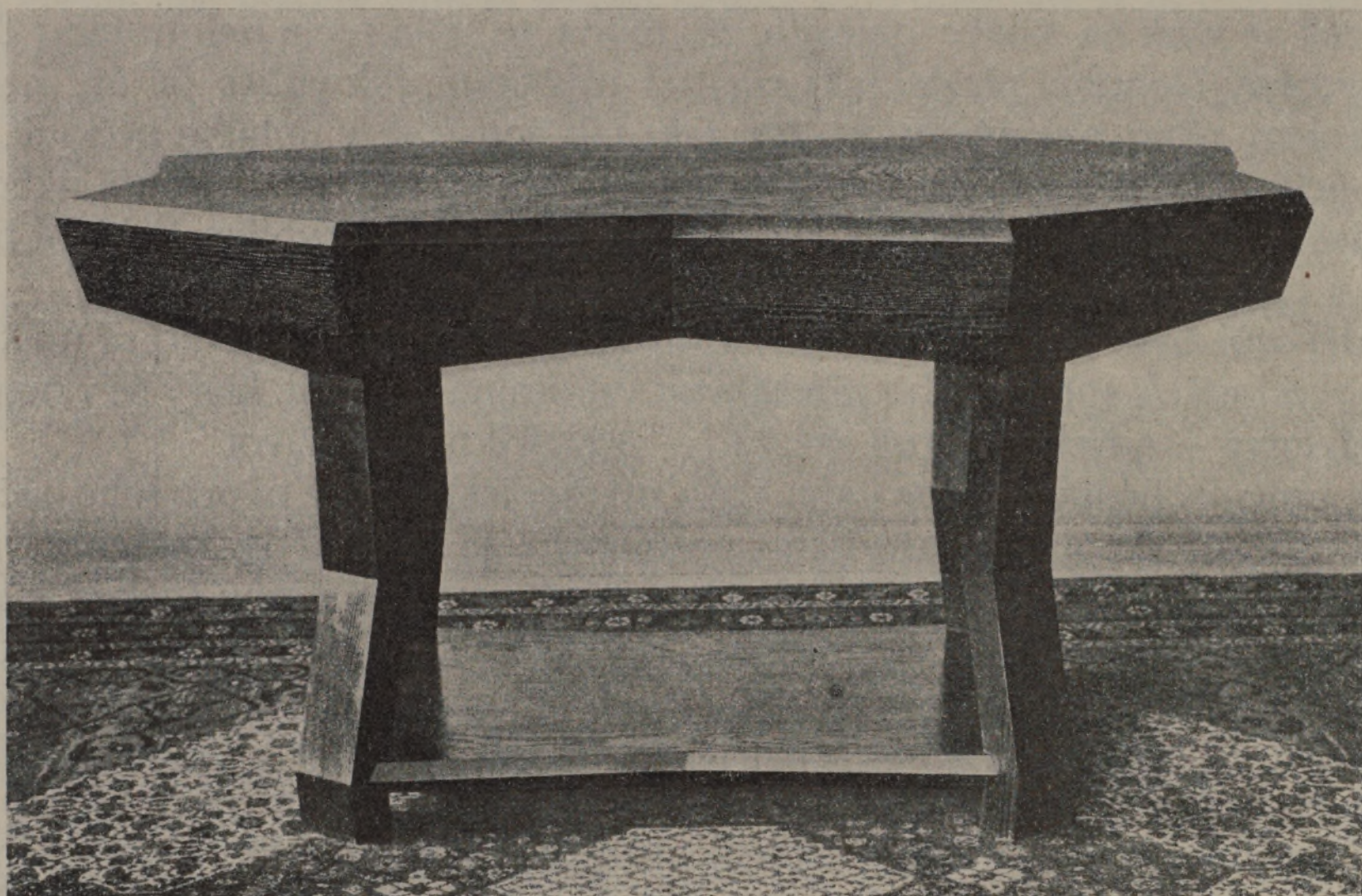
Pavel Janák:
Stolek a židle z ložnice z tmavě leštěného javoru.
Pro JUDra J. M. provedly Pražské Umělecké Dílny.

Pavel Janák:
Umývadlo z ložnice z tmavě leštěného javoru.
Pro JUDra J. M. provedly Pražské Umělecké Dílny.

Pavel Janák:
Toiletní stolek a skříň z červeně mořeného dubu.
Pro univ. doc. PhDr. F. Z. provedly Pražské Umělecké Dílny.

Josef Gočár:
Stůl v jídelně z červeně mořeného dubu.
Pro univ. prof. dra F. K. provedly Pražské Umělecké Dílny.

Frant. Langer: Zamžené zrcadlo.

Před zrcadlem se holí starší pán. Na chvíli ustane, jde a otevře okno, aby do ložnice vpustil vzduch podzimního rána. Čerstvý vzduch orosí teplejší zrcadlo. Tvář v zrcadle se znejasní.

Pán, který se nyní nemůže holiti, pozoruje svůj nezřetelný obraz. Pod závojem drobných kapek zmizely všechny podrobnosti. Vystupují pouze nejhmotnější rysy, jediné obvod hlavy, šířka čela, brady, jenom velikost a odlehlost očí, ale i do těchto neurčitých značek a rozměrů pán si vnáší a v nich stále poznává svoji tolikrát viděnou tvář. Leč na tuto pevnou soustavu si může vložit jakýkoliv povrch: tvář zcela mladou, jinošskou i mužnou. A tak jest možno před nimi vzpomínat na všechno, co prožil pod povlakem některé z jejích pletí. Pán opravdu vzpomíná.

Avšak jako před svým zrakem vidí stále jen pouhé základy svého obličeje, tak rovněž vzpomíná jen na vlastní základ svého života. Nikoliv na jednotlivosti, na nějakou určitou dobu. Ale na celý běh dní, jak šly za sebou po měsíce a leta. Také ne na příhody, jednotlivosti, zážitky. Ale právě na běh, úhrnný spád, tempo života, ve kterém se ustavičně pohyboval, neproměnně, zatím co se měnily v životě jediné melodie, světla, vůně a chuť.

Asi takto viděl svůj život:

Jak jest poháněn silou, jež se mu zprvu zdála, že je přirozeně lidskou touhou po blahobytu. Kterak se však na konec objevilo, že touha se stala zcela nehmotnou dychtivostí, pro niž vysněný blahobyt přestal býti cílem i měřítkem. Jak vůbec již ani necítil, že se poměry kolem něho proměnily, že žije tak, jak toužil: v úplném pohodlí, dokonalé čistotě, v úctě, již budilo jeho úsilí a výsledky, kterých došel. Jak na místě uklidnění, stanutí a závěru dlouholetého úsilí — využití, jest hnán dále dychtivostí, která pak již neměla cíle v budoucnu a účele v přítomnu.

Tak viděl svůj život skoro v jediném obraze nějakého stroje řídícího se po kolejích setrvačnou rychlostí. A spolu s jeho představou vzpomínal i na cit, který se v něm pokaždé probouzel, když — a třeba i proti své vůli — popatřil na svůj život.

Že tedy pracuje, hromadí moc i sílu zcela mechanicky, aniž z ní pro sebe něčeho užívá. Proto ani moc ani síla nejsou pro něho pramenem, ze kterého by mohlo vyvřít krásné a veliké pokračování, sladký a čistý tok uprostřed veselých břehů (někde malá villa se zahradou, rozprávky s jednoduchými lidmi), který by na konec se rozlil v široký proud vnitřního i tělesného spokojení. Že vlastně jest jenom neustále počítajícím a podnikajícím mechanismem. (A na tuto myšlenku pokaždé navazoval další:) Nepochybně, když již jest od počátku a pro vždycky uveden do chodu, nějaká cizí bytost vyčerpává všechno pokračování vzešlé z jeho činnosti a žije v každém okamžiku, jak právě jemu není dáno. Jest asi plně srostlá s ním, ale tak, že on žíví, ona žije. Ale všude a vždy jej provází. (Tento stav si představoval dětinsky jednoduše:) Že jest nepochybně rozdvojen, má dvojníka mimo sebe. Sám kolotá pohyby stroje nebo životem dřiče. Ale z výsledků, které vytváří, jest ten druhý živ nějakým krásným životem. V jeho životě jest mnoho zahálky (neboť má hlavně „dosti času, aby užíval“) a mnoho rozkošnictví: Vkus, úhlednost, pohodlí, skvělost, požitkářství, v šatstvu, jídlech, vínu, milenkách. Lahodivé pozastavování se nad věcmi: Nad bezvadně šitým kabátem. A v pohodlné klubovní židli jak líně pozoruje kouř cigarety! Jeho pomalá a pečlivá úprava každého rána! Takové vědomí chvilkami v něm vystupovalo nad životní hladinu, na chvíli jen, protože sotva vystoupilo, ihned již ženoucí se a nezastavitelný ve svém tempu život vssál je zase do sebe. Jel třeba dopoledním rychlíkem jarní krajinou, studoval kursy a jen pohybem oka, mimoděk zahlédl, že v kraji jsou všechny třesně v plném květu. (Pomyslí si: Kdo asi se mnou jede ve vlaku a pohlíží nečinně na kvetoucí stromy? Kdo klusá alejemi na koni? Kdo sedí ve voze s hezkou ženou, bílé větve nad nimi, vůz jede zvolna, velmi zvolna a jejich ruce se svírají . . . Kdo?) A ví, že mezi těmi, kdo se nyní dívají a dotýkají, kdo pocíťují věci, kolem kterých jest mu přáno jenom se mihnouti, jest také ten někdo, k vůli němuž všechny jeho myšlenky jsou v plné práci, aby uvážily pravděpodobné změny v kursech. A myšlenkou na svůj denní úkol opět již zapadl do svého zakletí. Zapomněl na závist, na stromy a jen se starostlivě díval na hodinky, zdali zpoždění vlaku není tak veliké, aby mu zabránilo včas dojít na bursu. Neboť na chvilku porušený jeho rytmus se opět upravil a znovu jej zapíal do strojového mechanismu. Tak tomu bylo pokaždé.

Na tuto divnou dvojítoť života, kterou žil i nežil, cítil i necítil, si nyní vzpomínal po

několik vteřin, snad deset nebo dvacet. Ne více, protože jej přehlédl najednou celý v jeho rozsahu a rychle tak, jakoby vnímal jenom nějaký jeho diagram. A za těch několik vteřin mlha na zrcadle značně prořídla a stala se prosvítavější.

Rysy obličeje nebyly tak mátožné jako dříve. Počaly již vystupovati křivky úst, obočí, nosu, tváří, jako vystupují z hnědi starých portrétů. V mysli starého pána dle nich vyvstal obraz jeho dědečka. Pak ale si také řekl, že i jeho syn má tytéž tvary obličeje. A představil si zároveň s jeho podobností, jak jest vlastně syn s ním sepiat, jak následuje po něm v životě.

Tu se sloučila řada myšlenek, které vyvolal prvý, ztemnělý obraz s novou myšlenkou, již toto poznání nového obrazu rychle vzbudilo.

Otec jakoby pohlédl do očí synovi pátravě, jak toho nikdy neučinil, tak, že si jej představil uprostřed jeho života. Rozpomenul se, jak syn krásně jím prochází. Na všechno se rozpomenul, od koně, na kterém ráno vyjíždí, až po papír jeho dopisů popsaný málo řádky líného písma. Jak zná všechny vlastnosti krásných a příjemných věcí. Jak všeho toho užívá, aby zvýšil rozkoš každého okamžiku, vybíraje jen nejpůsobivější a nejlahodnější podněty pro své radosti. Jak jest pln poznání darů, jež mu život poskytuje a jak ustavičně se přenáší bez tíhy od jednoho ke druhému. Jest věčně sytý a věčně vynalézavý, takže jest jeho žití bohaté na chuti. Má dosti času, aby všeho využíval. A chodí lehce, ani se země (t. j. starostí, námahy, vyčerpání) nedotýkáje.

(A nyní starý pán obě dvě myšlenky, které měl při mimovolné přestávce, za ranní úpravy, sloučil v jedinou:)

Takové jest ono bytí, kterého jsem nepoznal. (Neboť já jsem země: Starost, námaha a napínané síly.) Ale bytí mého syna jest ustavičnou lehkostí, která se nade mnou vznášela, protože já jsem ji nesl. Můj syn jest tím, kdo žije tak, že jest doplňkem mého života po jeho líci, které pro mne nebylo. Dřel jsem se na rubu a pracoval. Vypíjí sladkost, zatím co já dole lisuji, jako slepý kuň ve stálém, tupém tempu, jedna-dvě, jedna-dvě, okolo žernovu. Že jeho syn jest tím, komu po všechna svoje leta záviděl a koho nenáviděl. Jeho životem bylo jeho tempo: řídit se a nezvolnit, řídit se a nezastavit, až pak — jednoho dne. — A životem jeho syna: volně dýchat, vyžívat se, pozastavovat se, radovat, volně dýchat ...

Tu jej pojala taková nenávisť k synovi, jaká dohání k zabíjení. Ještě dvě útěchy rychle zaplašil: Prvou: Vždyť jest to osud nésti na hřbetě svého života život svého dítěte. A bylo mu lhostejno, jaká jest obecná sudba. A druhou: Vždyť můj syn se ještě ani nenarodil a já již jsem někomu záviděl, někomu nenáviděl. Bylo mu lhostejno, zdali tyto dvě doby byly žity současně a vedle sebe, nebo po sobě a různě daleko, lhostejno, v jakém sledu byly city a události. Protože zde byla skutečnost: Nenávratná leta, minulá, minulá — a syn. A ve zlosti napřáhl ruku proti zrcadlu, aby je rozbil.

Zatím se však úplně vyrovnaly teploty skla a vzduchu, pára zmizela, ze zrcadla čistě vyhlédl obličej starého pána, který čekal malou chvíli a za tu chvíli myslel, vzpomínal a trpěl. Pak před jasným obrazem počal se rychle holit a pravidelný pohyb každodenně opakovaný jej zase vsunul do mechanického rytmu jeho veškerých dní. Klidně již se dooblékl, nasnídal a vešel do své pracovny, jako v kterýkoliv jiný den.

Vincenc Beneš: Stylovost a nové umění.

Příčinou umění bylo vždy čistě lidské stanovisko: člověk hledí si zodpovědět všechny svoje vlastní otázky, usiluje dobrat se všech velkých příčin své bytosti, snaží se jaksí pochopit a se proniknout, sestoupit k sobě a prožít sebe. Ježto mu to nebylo přímo možno, činil tak oklikou. Stvořil si velké idee, náboženství, kolektivní myšlení a cítění a tyto sprostředkující, opisující idee byly pak předmětem uměleckého projadřování a projevovaly se v něm typickou, úhrnnou, kolektivní, všeobecnou formou – stylem.

Vnitřní život dřívějšího člověka byl vepsán v pevné náboženské idee a tím spíše opsán, personifikován, alegorisován, než vyjádřen. Umění pak vynalézalo pro tyto pevné idee konstantní výrazové jednotky, jež tvoří podstatu stylu.

Pojem stylu tedy nyní připadá nám jakousi objektivní symbolisací a allegorisací, popisným vyjádřením ideí ležících nad životem.

Podstatou nového umění je aktivnost a ta vždy je sama o sobě cosi samobytného, individuálního, na sebe odkázaného, o sobě živoucího, a nejvyšší formou této je sám život, zvíře, člověk, jeho duch, nejvyšší subjekt. Dříve byla idea života, myšlenka = intelekt – v umění pak opis, symbol, ideový motiv, styl. Dnes pak život sám, prožití, cítění = intuice, bezprostřednost, – v umění osobní individualnost, subjektivnost.

Styl snažil se co nejobektivněji a nejvšeobecněji podat ideu. Nyní spěje se co možno k největší individualnosti, k vyjadřování co nejsubjektivnějších pocitů naší osobnosti, a tak subjekt omezuje nás vzhledem ke všeobecnému, člověka osamocuje a omezuje kolektivnost.*

V novém umění dospívá se k individualnosti a subjektivnosti. Nebude to však chaos a nedostatek koncentračních sil, ale bohatství rozmanitosti, mnohost a různost jako život sám. Dnešní člověk není ve službě žádné idee, je úplně volným, svobodným a jediným rozkazem a důvodem je mu život, život široce rozvitý, všeobsáhlý, nespoutaný a svéprávný, který vydává stále nové a nové květy, život stále pokračující, nevyčerpatelný. Na rozdíl od starých dnešní umělec sestupuje bezprostředně sám k sobě, do svého ledví, jeho duch touží obsáhnout více ze života a umění nyní předvádí dosud nevyjádřitelné, viditelně nepostihnutelné. Forma nového uměleckého díla jeví se pak jako úhrn zvláštního citově logického postupu chápání a vnímání.

Je to uchopování věcí s nejrůznějších a od sebe nejvzdálenějších stanovisek a tak konečný výsledek vyplyne jako živý, makavě neuchopitelný, leč citem dobře postřehnutelný resultát – duševní stav, na rozdíl od dřívějšího způsobu, kde vše směřovalo postupně ke konečnému účinu deskripčním způsobem. Takže s jedné strany je nové umění povahy

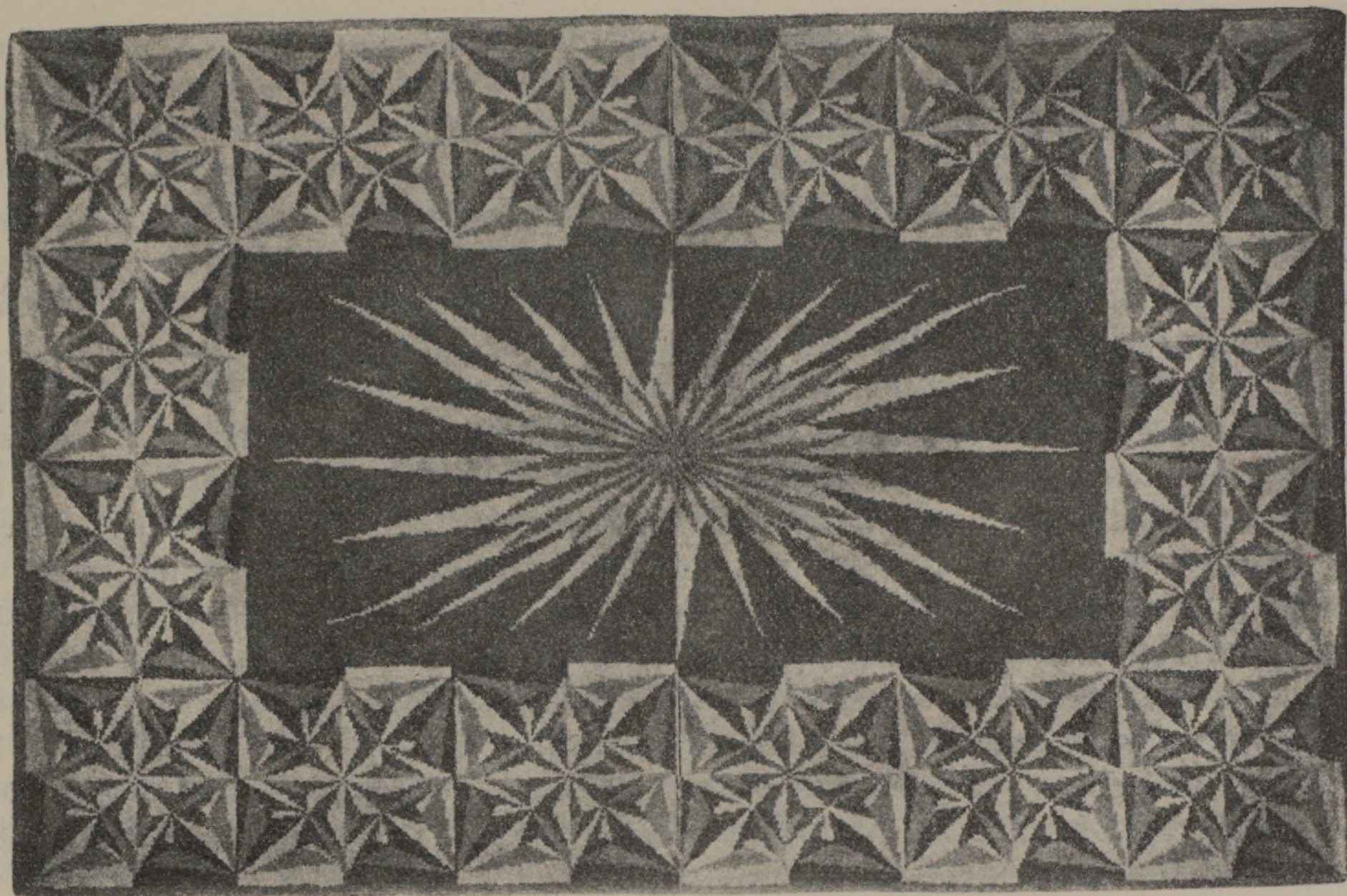
* Z toho plyne nechápání nového umění. Massa potřebovala vždy velkých, zřejmých ideí, symbolů a allegorií, velkých slov a gest, aby byla dojmána, a sice jen těmito obsahy, motivy, a ne vlastním uměním. Dnes, kdy umělecká díla nevykazují důležitých tendencí a motivů a svým celým uzpůsobením a smyslem každého odkazují jen na cit a mohoucnost vlastní jeho duše, massa je vůči umění slepá, hluchá, protože nemá v uměleckém díle už svých plochých zájmů, které jí je přibližovaly, a oné síly a vlastních schopností citových, jež by jí byly nyní nutny ke sblížení. Tak umění zůstává a slouží k požitku jen řídkým jednotlivcům – a publikum má časem respekt jen před umělcovým kursem.

silně abstraktní a s druhé je zde zase opačně snaha tak úplného zobrazení a proniknutí reálnosti, že věci odpovídající svou povahou požadavku obrazové plošnosti jsou přenášeny a třeba přilepovány přímo samy na plochu obrazu a tak bezprostředně včleňovány a zapojovány v akční jednotu života obrazu a tím zároveň povyšovány na absolutní, věčné hodnoty. To odpovídá vhodně podstatě dnešního duchového uměleckého přesvědčení, jehož základem je podávání velkých absolutních jistot duše jen z pouhého reálného světa a života, čili povyšování a posvěcování reálnosti v transcendentální hodnoty. Tak malíř, který vyznačí prostor a plastické objemy čistě jen abstraktním způsobem v ploše a jen nehmotnou, nejnutnější kostrou objemových vztahů, často jen prázdné síti drátů se podobající, vkládá v meze rozsahu díla skutečnou, hmotovou materii, látkovost, tak básník při vyjadřování nejabstraktnějších představ používá co nejkonkretnějších obrazů a přirovnání a často sahá pro dosažení správné míry a výrazu až do nejbanálnější a nejtriviálnější reality. Mimo to je zde ještě souhlasný, velký důvod, který vyžaduje velmi abstraktní povaha nového umění. Čím abstraktnější je umění, tím více musí se přidržovat země, hmoty, aby neztratilo příslušný poměr, aby nestalo se nesrozumitelným. Vysoce abstraktní umění byzantské, románské a gotické skládalo svoje obrazy z barevných skel a kamenů (mosaiky a barevná okna), obrazy primitivů vyplňovány často hmotným zlatem a drahými kameny, Greco často při největší monumentalitě a abstraktní jednoduchosti vsunuje do obrazu drobné detaily, kvítky, větvičky a j., divoši přilepují na své sošky vlasy, vkládají imitované oči a j.

Dřívější náboženský život vedl vždy nutně svojí nadřízeností ku jednostrannosti životní, téměř ku šabloně, k oklešťování a nevolnosti, náboženství bylo společným poutem všech a vedlo též ku kolektivnímu umění – stylu. Život dnešního člověka je volný, svobodný, má možnost nejširšího rozvíjení se a vyžití, nic mu není zakazováno a uzavíráno. Citově je mu tedy dán co nejširší okruh, jak tomu nebylo nikdy před tím, což odpovídá též jeho zvýšené dokonalosti. Člověk našel se v životě a začíná se nacházet též v umění. A proto umění, jež má dáti výraz vši té různosti, novosti a individualnosti pocitů a stavů lidské duše, používá k tomu všech možných vyjadřovacích prostředků. Odtud ten spěšný vývoj nového malířství, jež sahá rychle od jednoho vyjadřovacího prostředku ke druhému a skoro též současně.

Pohlédneme-li na celé dosavadní umění Evropy, vidíme, že v podstatě byla základem a východiskem, typem, jedině vždy antika a všechny vývojové změny, které přinášely sebou nová období, trvající často několik století, byly určovány jen změnou výrazových prostředků. Dnes celý ten kolosální rozdíl, jaký vytyčuje umělecká historie třeba mezi Giottem a Rembrandtem, mezi linií Giotovou přes renaissanční linii a barvu a přes benátskou barvu k šerosvitu Rembrandtovu, dnes ten rozdíl, který dříve v okruhu stejného formového chápání vytyčovaly užívané elementy, překlene třeba život jednoho umělce, jediná generace.

Podstatné rozdíly v novém umění budou hlubšího dosahu než dříve, budou sahat na sám kořen chápání formy, asi tak, jako se liší od sebe tisícileté umění Evropy od umění starého Egypta a Orientu, a budou sledovat za sebou snad jen v odstupu generací.

F. Kysela:
Ručně tkaný koberec.

Vlastním základem velkých rozdílů celkových epoch uměleckých byly různé stupně dimensionalit, o kterých již předešle bylo mluveno. S tohoto hlediska celé dosavadní umění Evropy je v podstatě jen důsledné rozvíjení antiky, jejíž principem je hmotnost, trojrozměrnost. Tato vznikla postupně vývinem z dvojrozměrného umění Orientu, které zaznamenávalo zcela plošné reliefsy profilů. Orient, pokud nebyl již vytvořen pod vlivem antiky – tedy starý Egypt, Asyrie, stará Persie, nejstarší Indie a první etapa kultury čínské. Další gradací v tomto vývinu je oživení, tedy dění nějaké a v něm je možno rozeznávat zase ještě několik stupňů. Buď je to činnost hmoty uvedené v dění vnějšími impulsy, nebo činnost s energií vloženou a tato děje se čistě mechanicky, strojově, nebo konečně je to akce s popudy vlastními, se zdrojem původní, vnitřní síly a pak je to již sám život animální, ve kterém dále je obsaženo několik stupňů směrem ku větší dokonalosti, na jejímž vrcholu umísťuje se plné vědomí – duch člověka.

Tím nebudiž řečeno, že nynější umělecké dílo je dokonalejším předešlých, umělecké dílo je samo o sobě vždy naprosto a nezávisle ode všeho celek úplně ve svém smyslu dokonalý. Stupňovaně dokonalejší a složitější prostředky uměleckého výrazu diktuje vždy nově nadcházející doba a její člověk, který jistě spěje stále ku větší duševní vyspělosti a

silnější a zjemnělejší citovosti, jež požaduje si bohatších, obdobně zmocněnějších prostředků vyjadřovacích.

Každý vyšší stupeň v onom postupu dimensionálním obsahuje v sobě již nutně a samozřejmě všechny předcházející, takže je-li správně naplněn ve své vlastní logice, nemusí se starat o předchozí.

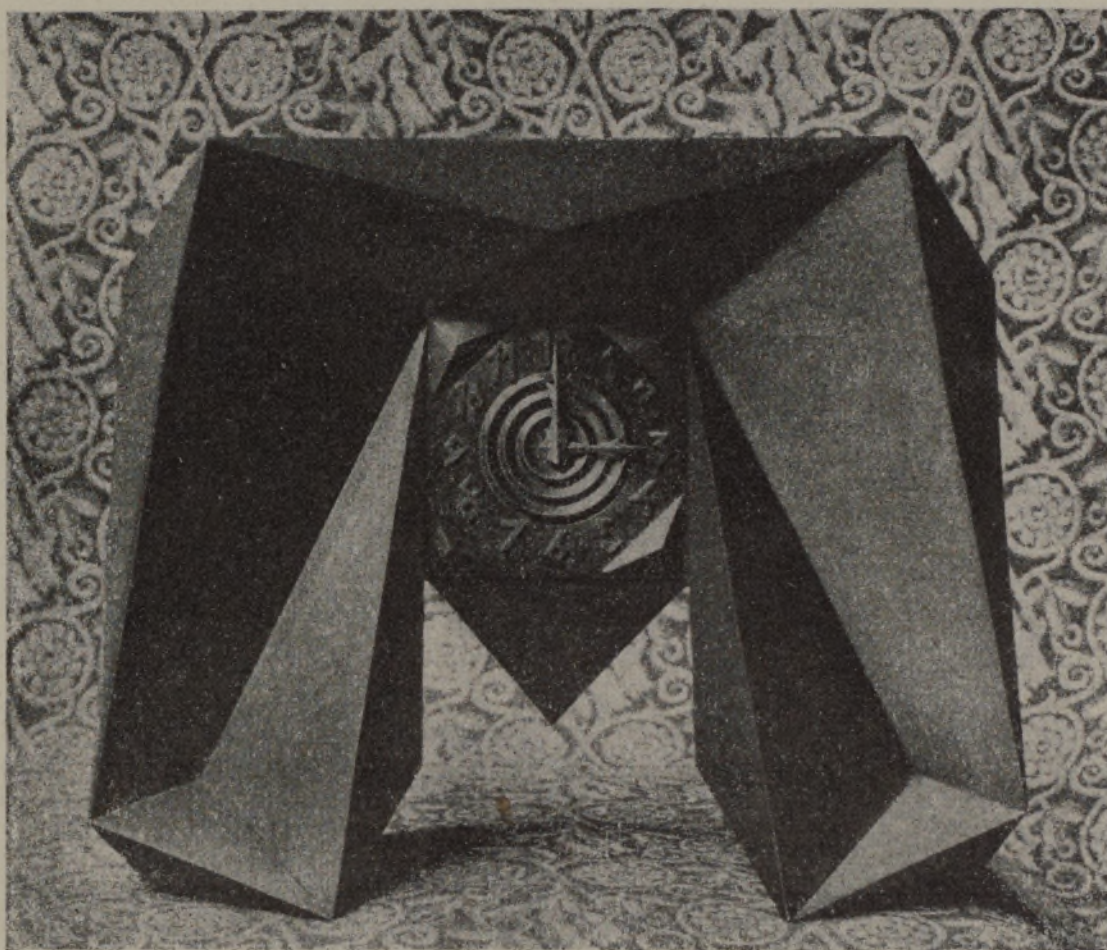
Dříve aplikovala se nehybná hmotnost neživé hmoty (třetí rozměr) i na život, živé organismy, nyní i mrtvá hmota stává se živou v našem nazírání a citu. Ve smyslu našeho umění, jež vyjadřuje přímo život v jeho aktivitě a životnosti, jeví se nám povaha všeho minulého umění analytickou, obraz podával vždy jen jeden výkroj, výsek, jakoby ztrnulý moment.

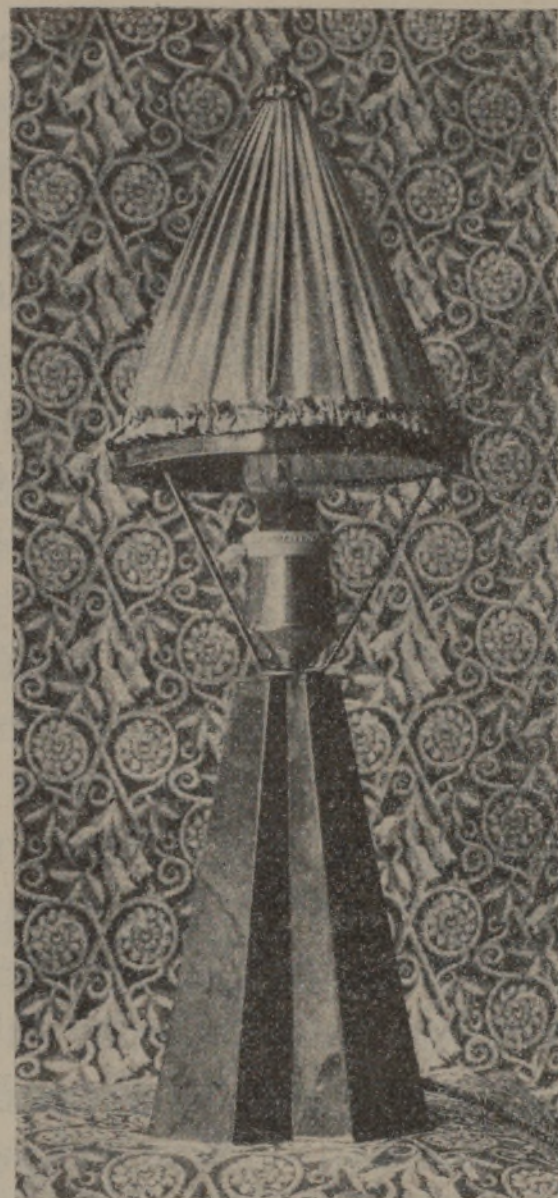
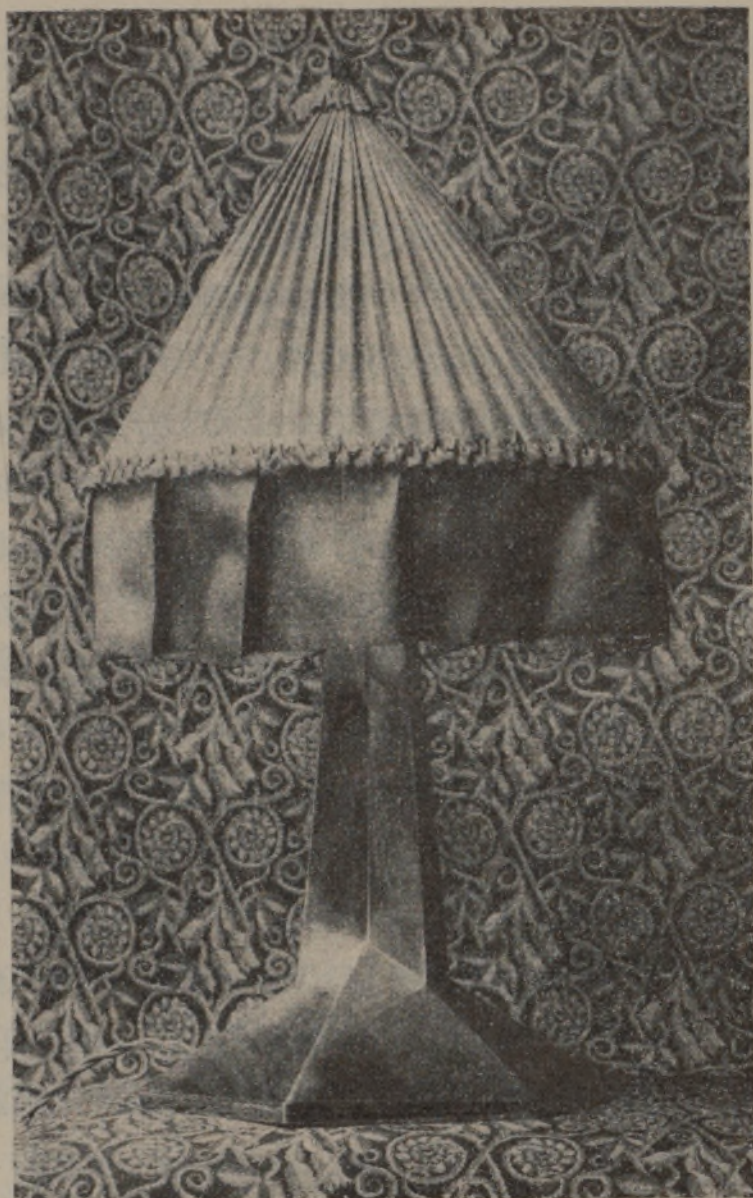
F. Kysela:
Malba stěny.

Následkem zvýšené subjektivnosti bude nyní v umění vyloučena všechna konvenčnost, šablona a ustálené společné opakování (styl), umělec bude nucen stále hledat a objevovat co nejpřilehavější formu pro nové a nové, dosud neustálené vnitřní dojmy. Každé dílo bude objevem, tedy sám umělecký vývoj bude mít vlastnosti podstaty nového umění, jeho volnost, nespoutanost a jeho aktivitu, jejíž důsledek je neustálá změna a živoucí plynulé dění, jakožto hlavní princip života. To bude vhodně odpovídat touze ducha nového člověka, touze po životnosti a změně, a povaze vnitřních, nových sensacechtivostí.

Příznakem nového umění bude tedy nestylovost ve starém smyslu, ne ale snad jako nedostatek vnitřní mohutnosti a jednotnosti, jako passivita, jež podléhá působení a podává věci tak, jak jsou, nýbrž umělec bude zmohutnělá osobnost, která ve svém širokém rozložení, volnosti a bohatství bude schopna nalézat nové a nové umělecké formy pro přímé a bezprostřední vyjádření sebe.

Josef Gočár:
Hodiny z kalené mosazi.
Provedly Pražské Umělecké Dílny.

Pavel Janák:
Stolní lampy z leštěné mosazi.
Provedly Pražské Umělecké Dílny.

K r o n i k a a p o z n á m k y

Almanach na rok 1914.

Tímto literárním almanachem, vydaným nákladem „Přehledu“, prezentuje se veřejnosti skupina velice disparátní: stará jména vedle nových, velice dobré verše vedle velice špatných. Nevyvozujeme ovšem pro budoucnost naší literatury příliš těžkých konsekvencí ze zajímavého faktu, že právě v manifestární publikaci nové generace umělecké hodnoty zastupují staří literáti hotového, známého literárního charakteru, a mladí že projevují pro ně mnoho dobré vůle.

Podivným řízením osudu octli se v jedné frontě St. K. Neumann a Otakar Theer s Otakarem Fischerem. Básník, jehož umění zrál na horkém výsluní naturismu, a básníci, jejichž dílo roste v skleníku raffinované umělecké kultury, ve vzduchu pracoven. Ale o jejich verších a básni p. Jana z Wojkowicz nemusíme se vlastně rozepisovat. V nich sice leží básnické těžisko almanachu, ne však jeho těžisko programové.

„Příchod jižního jara“, jímž přispěl do almanachu Arne Novák, je smyšlený dialog mezi Karlem IV. a Petrarkou; prastaré samozřejmosti vykládá tu autor s tvářící a gestem

objevitele nových a netušených Amerik. A tak přicházíme konečně ke čtyřem mladým, z nichž však pan Hanuš ani ideově ani formálně nic nového neznamena a pan Kodíček debutuje volnými verši, které jsou s to, aby na dlouho diskreditovaly tento metrický genre v Čechách; ideová náplň almanachu se tedy koncentruje v pracích dvou zbývajících autorů – ve verších Karla Čapka a prósách Josefa Čapka. Zde stojíme skutečně předněčím novým, co vyjadřuje česky onu zdůrazňovanou společnou „Seelensituation“ nových uměleckých proudů v celé současné Evropě. Ať již jde o unanimum nebo paroxysm či o jakoukoli novou nuanci intuitivismu, z něhož konec konců všechny tyto -ismy vyvěrají, je jisto, že je tu vůle otevřít široké horizonty nových, obecně dosud neznámých možností. V básních současných spisovatelů francouzských, kteří ovšem celou svou duševní disposicí jsou bergsonovské intuitivní filosofii nejbližší – a, last not least, ve Francii je bergsonismus jen logickým následkem všech předchozích vývojových etap francouzské mentality – ozývají se opravdu nové tóny, z nichž jistě povstanou časem leitmotivy budoucího umění.

Toto úvodní pianissimo neznámé posud symfonie má vedle svých příznaků čistě vnitřních také zřetelné příznaky formální, jimiž se nová generace literární briskně liší od posavadní uznané tradice. (I tu ovšem nutno připomenouti: ve Francii můžeme pozorovat zcela zřetelnou vývojovou čáru veršové techniky až po nejposlednější zjevy a rozdíly generací, jež se zdají po této stránce tak vážné, jsou sub specie aeternitatis značně menší.)

Nuže, co tvoří tyto vnější momenty současné mladé poesie ve Francii, Itálii a Německu, to neschází ani v básni K. Čapka, ani

v prósách J. Čapka. A také z onoho intuitivního vcítění podařilo se zachytit tu a tam leccos charakteristického. Nepůsobí-li přece verše a prósy bratří Čapků estetického požitku, není vinno nové umění. Komu stačí vnější analogon s novou literaturou jiných národů západní Evropy, může být konečně spokojen jejich čestnými analogiemi.

A přece po všem tom nechceme říci, že by „Almanach“ neměl významu. Vidíme v něm prostě nový doklad, že se dosavadní literární stagnace kde komu už přejídá. „Cos nového se rodí v českém světě“, abychom mluvili starou terminologií. Publikace jako „Almanach na rok 1914“, i když básnicky málo znamenají, a ať vycházejí z kteréhokoli tábora mladých, jsou přece signálem, že se začíná v literatuře vážněji přemýšlet.

G. Winter.

Berlínské výstavy.

Dvacátého září otevřen byl v Berlíně první německý podzimní salon. Jest lhostejno, kdo dal podnět k jeho uskutečnění, nejdůležitější je, že vznikla potřeba opatřiti přístřeší silám nového a doposud nezdомácnělého umění. Již dříve objevovaly se v Berlíně tu a tam jeho ojedinělé zjevy, ale byly tak osamoceny, že konec konců zůstaly nepoznány anebo jen náhodně a běžně pozorovány. Zde poprvé tedy spatřujeme sevřený šik čtyř set prací téhož ducha a toto pospolitě vystoupení má ráz manifestu. Nemají více zapotřebí domlouvati se, nereflektují, aby líbivostí na sebe upoutaly pozornost, vystupují jako uzavřená existence a vynucují si své oprávnění. Ti z publika a kritiky, kteří nechtějí dojíti žádných výtek, stojí před nimi bezradně, zlomyslní jim spílají, poněvadž se domnívají, že jsou vysmíváni. Tato výstava uhazuje svůj význam tím, že do bezútěšného

zmatku názorů vnáší pořádek a klid. Jistota toho byla by bezpečnější, kdyby sami umělci bývali pečovali přísněji o zamítnutí takových, kteří poškozují celek, neboť v nevyjasněné situaci nemůže být výběr nikdy dosti přísný. Ovšemže nový směr nemůže přinášeti jenom zjevy hotové, uzavřené, ale i takové, jež teprve rostou a hledají a jsou často nejzajímavějšími. Ale tyto pokusy musí být cílevědomé, to jest musí být určovány uměleckou vůlí nade vši pochybnost povýšenou.

Bezpodmínečně měl zde býti představen Picasso, směrodatný činitel a měřítko celého hnutí. Pro všechny problémy tohoto duchového směru našel nejvyšší a nejušlechtilější odpověď. Jeho malířské kvality stvořily most, po němž se blížíme novým útvarům. Všichni, kteří dnes sledují podobné problémy, jdou jeho cestou a v jeho šlépějích.

Umělci, jako Metzinger, Gleizes a do jisté míry i Leger, zastupují zakladatele školy velikými, často až zbytečně rozsáhlými plátny. Můžeme z nich přímo vyčíst celý program a pracovní metodu; jsou jako paradigma nového učení. Učelivá příchůť škodí těmto pracím, jež působí suše a neplodně, a tím, že komponenty jejich jsou příliš zřetelně vedle sebe položeny a nikoli organicky spojeny, i neharmonicky.

Odlišně odpovídá na dojmy, které si přinesl z Paříže, dílo Rusa Chagalla.

Vidíme, že všichni podlehlí rozhodným vlivům, zpracovali je dle svého ducha a temperamentu, anebo je vyvíjeli.

O Italech Severenim a Boccinim, dosti známých, nebudu se šířiti. Doznávám jen, že pokus Severiniho přilepit na portrét Marinettiho skutečné vlasy působí přes vážný úmysl nesmírně komicky. Stejně umění manželů Delaunayových nemohu vysoko ceniti,

jak — zdá se mi — činí sami. Nevidím nutnosti v těchto fantasiích přes to, že stěny, vyplněné těmito barevnými plochami působily by radostně a živě. Mnohem logičtější zdá se mi býti Kandinský. Výborně zastoupen jest F. Marc.

Konečně musíme se zmíniti o Henri Rouseauovi, dvacet jeho prací zde soustředěných podá svědectví tiché tvorby prostého muže, který byl předurčen, aby příštím generacím zanechal bohaté dědictví.

Viktor Wallerstein, Berlín.

Reakce.

(Výstava architektury a dekorativního umění, pořádaná Jednotou V. U. a Spolkem architektů a inženýrů v Obecním domě v říjnu-prosinci 1913.)

Každá výstava, ať filatelistická, umělecká, menšinová nebo výstava ovoce, má vedle toho, jaké hodnoty přináší, ještě druhý význam jako morální projev jistých činností a sil. Všecky výstavy jsou nebo mají býti morálními aktivy národního nebo obecného celku: jednou filatelisté, jindy kroužek přátel starožitností a jindy zahradnická firma, cítíce se býti údem a členem celku, přicházejí občas s jistou náležitou radostí a pýchou a předkládají výbor a žeň své speciální práce veřejnosti jako výstavu. Normálně všecky výstavy mají a mají míti tento rys poctivých pohnutek, idealismu, vůle k dobru a otevřeného účtování před forem obecnosti; a také pravidelně tyto poctivě vzniklé výstavy jeví se pro pořádající organizaci velkým vzrušením, závoděním sil, nečekaným množstvím materiálu.

Výstava architektury a dekorativního umění, pořádaná právě Jednotou Výtvarných Umělců a Spolkem architektů a inženýrů (dle plakátu, ve skutečnosti zajisté je tu zodpovědná jen Sekce architektonická téhož spolku) nepatří mezi tyto výstavy. Podle hodnot a úrovně, kterou má, bylo by ji velmi snadno snášelivě přijmouti, zejména oddělení Jednoty, jako nutnou určitou uměleckou třídu, zakládající se na jistých omezených předpokladech zobrazování přírody, což pro jisté kulturní stupně jest již uměním. Avšak při této výstavě, právě proto, že jí nejde o přílišné výšky v umění, ale o pohodlnost, napadá tím více ono druhé měřítko výstav, požadavek morální. A po této stránce je tato výstava něčím svrchovaně nemorálním.

Především vtírá se při vstupu do sálu architektury neobyčejné ticho. Na stěnách nikde ruch, nikde příliš mnoho života, rozhodnosti, přesvědčení zásad. Proto třeba povšimnouti si nepřítomných, nevystavených (nikoli arch. Balšánka, který se nesúčastní) idejí, tendencí a obmyslů Sekce, jež jsou jí programově pěstovány a tuto výstavu – nepřeháníme – vyvolaly. Je to předně:

1. k o n s e r v a t i v i s m u s sekce, který měl zde býti upřímně a tak, jak je nahý, se všemi vlastnostmi vystaven. Výstava dělá zevně dojem moderní; ale to je jen umělý, vydlužený nátěr. Vlastním movens sekce a jejího zodpovědného jádra je totiž konservativismus a to nikoli omezující se, ale zvilý, úskočný, nenávistný ke všemu modernímu. Kdysi bylo v sekci pečováno o to, aby do domácí půdy nebyly zaneseny cizí vlivy; všechno, co by bylo mohlo znova zazelenat a vzrůst, bylo udupáno a tak půda sekce je mrtvá a neplodná.

Vedle jádra vedoucích osobností sekce, jež jsou za tento směr zodpovědní, jsou zde (a ve výstavě se účastní) vyjimečné osobnosti vlastního přesvědčení, charakterní a nesúčastníci se této zlé činnosti (Roštlapil, Stibral). Za to je sekce půdou, ba přímo jediným již rezervátem pro nejhrůznější zbytky rozvráceného historismu (Vejrych), jenž všude jinde již byl bohudíky vyplněn; a pak zde bují ještě ona stavitelská, bez svědomí fabrikovaná architektura známých třířisalitových škol a radnic v italsko-česko-klasicko-domácně-renaissančně-mírně-modernisovaném slohu (Šulc, Šula).

Architektonická sekce má také vedle těchto svých starých mladé; ovšem v jiném poměru, než jak to bývá jinde. Staří zde nic nechtějí, jen zachování dekora; sekce a směr byly již odsouzeny k vymření a od toho může zachrániti jen dorost. Mladí (absolventi techniky), ať již jakkoli byli sekci získáni, liší se od starých již tím, že pracují většinou vážně a souběžně s moderními snahami; někteří mezi nimi dokonce velmi vážně a se stálým pokrokem, střásajíce se sebe kletbu školy, jiní ještě trochu si hoví. A tu je další činnost sekce:

2. d e m o r a l i s a c e nejdříve vlastních mladých, pak vlastních řad a konečně nákazou celé architektury. Mladí získávání jsou sekci nikoli za to, co dovedou a že vážně pracují, ale protože je jich třeba a přes to, že vedení sekce je zevně potírá a nenávidí vše zásadní, nač mohou věřit a oč se snaží. Organizace sekce nemá tedy nejen jednotných zásad a neřídí se ve volbě členů výběrem dle hodnot; ale řídí se jen politikou k získávání členů, zatlačujíc umělecké přesvědčení, zásadnost práce na poslední místo, anebo svým vnějším počínáním je přímo ničíc. A přece každá umělecká práce je především také podmíněna silou přesvědčení a poctivostí počínání. To má a bude mít

za následek úplnou demoralisaci v řadách sekce a jejích generacích; neboť jak mají být mladí povzbuzováni, vidí-li, jak vše je možno a dovoleno a jak třeba nejhorší úrovni pánů Šuly a Šulce pro jich profesorství se dostává všechno místo v „Arch. Obzoru“, kdežto dobré věci se tísní. A ještě to není vše: Sekce zřídila si ke svým účelům vedle těchto trpných svých mladých (techniků), již do výstavy (s patřičnou distancí) byli připuštěni a mají ji podporovat, ještě nižší kategorii ně m ý c h mladých: netechniky, a ty do výstavy ale nepřipustila. Jest to řada mladých a zase vesměs snaživých pracovníků, zejména i z kruhů stavitelských, jichž pracemi beze všeho Sekce vypomáhá si a vyplňuje „A. O.“ (zaujímají v ročníku zajisté 25⁰/₀), ale již pro svůj stav jsou čímsi nižším, byť i hodnotou své práce namnoze akademické členy sekce předčili.

3. R e a k c e. Sekce a její „A. O.“, když popíráním a konservativismem nebyly moderní snahy potlačeny, naopak sílily, přešli k činné opozici proti nim t. j. k r e a k c i; jeví se neustálým podkopáváním, posměchem, překrucováním a povykováním proti všemu modernímu. V tomto způsobu činnosti lze sekci srovnati u nás jen – s politikou a prostředky klerikálních stran a „Arch. Obzor“, orgán sekce, vyrovná se na svých zadních stránkách zúplna „Týdnu“ a „XX. Věku“.

Role, kterou v poslední době Sekce skutečně „hraje“ ve věci na př. zachování památek, kde se jednou vymyká vši součinnosti, jindy znemožňuje a křížuje akce, zaskakuje úkladně ze zadu a staví se svou nenávisť vůči činnosti klubu „Za Starou Prahu“ raději na stranu protivníků jeho, je něčím docela ojedinelým v nových našich kulturních dějinách; při tom Spolek arch. a inž. jest mimoděk Sekci zavlékán v těchto záležitostech do stanovisek, pro něž by se sám nerozhodl a jež tu svým jménem má krýti. A tato výstava jest – nepomůže žádné vyvracení – reakcí a zaskokem proti stavební výstavě, kterou proponoval Klub za starou Prahu s poctivým úmyslem shromáždit všecku hodnotnou architektonickou činnost domácí (bez rozdílu stran) a přispěti tak k vývoji.

Tytéž obdobné poměry panují nyní v Jednotě U. V. Totéž lákání a nadbíhání mladým, kde by na místě byla spíše přísnost (Obrovský, Skrbek, Schovánek), kdyby ji úroveň Jednoty vůbec připouštěla. Totéž nenadálé roubování také-uměleckého průmyslu, protože tento se živě pěstuje jinde a třeba jej také mít. Trpným při tom jest, že toto oddělení výstavy jest jistou reakcí ostatním snahám v uměleckém průmyslu a že to jest ve značné míře za polooficiální účasti Umělecko-průmyslové školy (některých profesorů a žáků).

Pavel Janák.

Výkonný výbor pro účastenství Rakouska na knižní odborné výstavě v Lipsku 1914 zahájil již svoji činnost. Vnitřní úpravu rak. oddělení, na niž je určeno 80.000 K, vede prof. J. Hoffmann. Informace podává kancelář výboru ve Vídni IX., Severingasse 9.

*

2. listopadu byla otevřena v budově Staré Secesse v Berlíně výstava obrazů E. Muncha a P. Picassa. Kolekce Picassova (po špatné přípravě) obsahuje jen 15 čísel. Za to Munchův soubor, obsahující zejména nové dekorace pro universitu v Kristianii, je velmi pozoruhodný.

*

M. Feldmann, dosud majitel uměl. obchodu v Kolíně n. R., řídí nyní nový umělecký závod v Berlíně a vede zejména obrazy umělců: Matisse, Picassa, Braquea, Deraina, Pechsteina atd.

*

Souborná výstava Skupiny V. U. v saloně „Der Sturm“ v Berlíně byla právě ukončena; bylo prodáno v celku 11 obrazů a plastik; zakoupeny byly hlavně kolekcionáři Köhlerem a Cluxenem.

*

Výroční Umělecko-průmyslová výstava v Rakouském Museu ve Vídni byla otevřena 5. listopadu. Obsahuje letos vedle všeobecné výstavy drobného průmyslu také 24 interieury. Charakterisuje ji, že A. F. Servaes libuje si v „Neue Freie Presse“, že „efektních překvapení tentokrát je málo a že v celku lze pozorovati stále rostoucí vliv historických slohů, empiru, biedermeieru, chipendalu, orientálních a selských, zde zejména slovanských . . .“

*

Soutěž na hůtel, spořitelnu atd. v Pardubicích, letos v létě tamní městskou radou vypsána a v říjnu rozhodnutá, je svým výsledkem praktickým dokladem k nynější situaci v architektuře, jak o ní při příležitosti výstavy v Obecním domě referujeme. Reakce zvedá hlavu. Moderní domácí architektuře podařilo se oproti konservatismu Spolku architektů a inženýrů (totiž jeho architektonické sekci) docílit během několika posledních let podstatných úspěchů. V řadě soutěží (Staroměstská radnice, Letenský průkop, Poděbradské lázně, Brněnské divadlo), přes to, že poroty stále ještě byly majoritou konservativní, musela být mladým, velice živě se účastnivším, přiznána většina cen; to vedlo na konec téměř k abstinenci starých od soutěží. V poslední době, kdy práce mladých se umělecky více rozčlenila a rozvedla je k práci ve více střediscích (Sdružení architektů v „Manesu“, Klub „Za Starou Prahu“, „Skupina V. U.“), shledali konservativní, že nastal

Práce
malířské
provádí
**FRANTIŠEK
ZATOČIL,**
malíř,
Praha-Kr Vinohrady,
Kollárova ulice č. 15.

**Petříkova
vinárna**
v Praze I.,
Perštýn č. 5.

Výběr dobrých přírodních vín. Dostaveníčko umělců a literátů.

DER STURM

čtrnáctidenník pro kulturu a umění.

Vydává a řídí Herwarth Walden.

Ročně 6 M., jednotlivá čísla 20 pf.

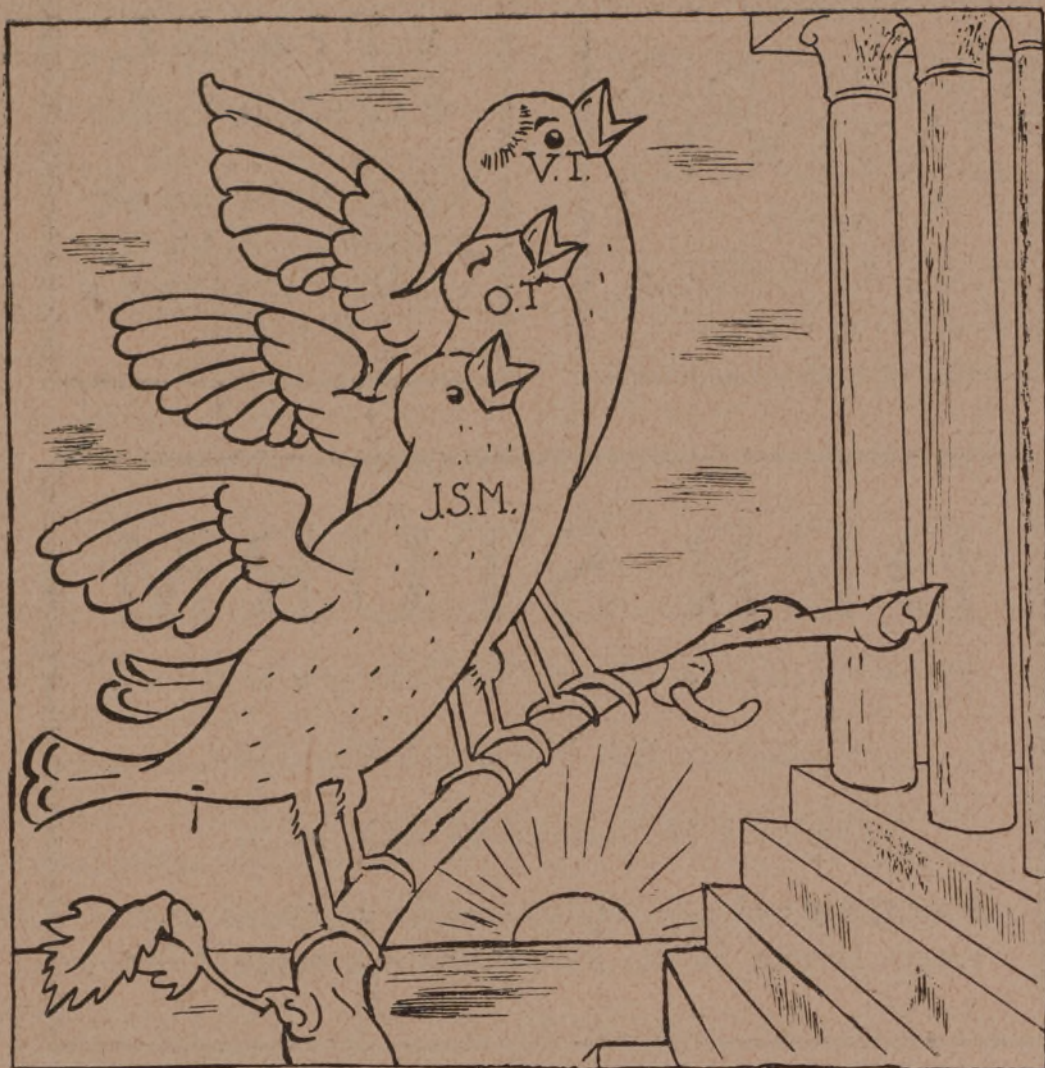
Redakce, nakladatelství a stálé výstavní místnosti Berlín W 9, Potsdammerstrasse 134a.

vhodný okamžik k zvednutí reakce. Podařilo se jim (po řadě let, kdy dorost ze škol vždy přecházel na stranu pokrokovou) získati část nejmladší generace pro sebe, a tak jsme se dočkali v soutěži překvapení, že jsou mladí lidé, kteří rozhodnou se pracovat Balšánkovsky. Je třeba konstatovat, jaké slevení to na učiněném již pokroku znamená: Jestliže zdařilo se sevšeobecniti přesvědčení, že v okolí památek třeba stavěti s rezervou, přicházejí ti to mladí reakcionáři opět s nestoudnými návrhy v duchu starých, na mnohapatrové, věžové a štítové slátaniny vedle samotné Zelené brány. Výsledek soutěže byl velmi irregulérní: Porota s konservativní majoritou bez ostychu tentokrát, těžíc ze situace, nadržovala reakčním pracím, ač ovšem přes to řadě moderních návrhů nemohla neodepřít ceny. Bude to zajisté mladým výstrahou k opětnému utužení organizace.

*

Italští futuristé vydali opět dva manifesty: Pro variétní divadlo! a Politický program futuristický („Lacerba“ 1. a 15. září t. r.). Je z nich patrno, jak futurismus netvoří nové hodnoty pojmové, ale jak jest jen jakýmsi skákavým řáděním mezi existujícími již hodnotami kulturními. Politický mani-

Veselý
Jak může v Čechách

1. když naši slavíci odlétají pěti své kosmické hymny na Krim.*)

*) Kdysi J. S. Machar napsal knihu o Krimu, nyní O. Theer a V. Tille píšou v „Nár. List.“ řadu nadšených feuilletonů z Krimu.

2. když naše Musy cizoloží . . .*)

*) Malíř Kalvoda píše drama.

Neuzavírejte žádného pojištění, aniž byste požádali o rozpočet „Pojišťovací kancelář Karel Gutfreund, ve Dvoře Králové n. L.“

Nově nádherně a moderně zřízená velkokavárna

I. patro. „L O U V R E“ *I. patro.*

Středisko umělců a elegantního pražského jakož i venkovského obecnstva.

SKUPINA A UMĚLECKÝ MĚSÍČNÍK

mají svoji kancelář a administraci od nyní v nové místnosti v krámě

Praha I., Veleslavínova ulice 5.

Tamtéž stále vyloženy jsou obrazy, grafiky atd., jakož i časopisy nového umění.

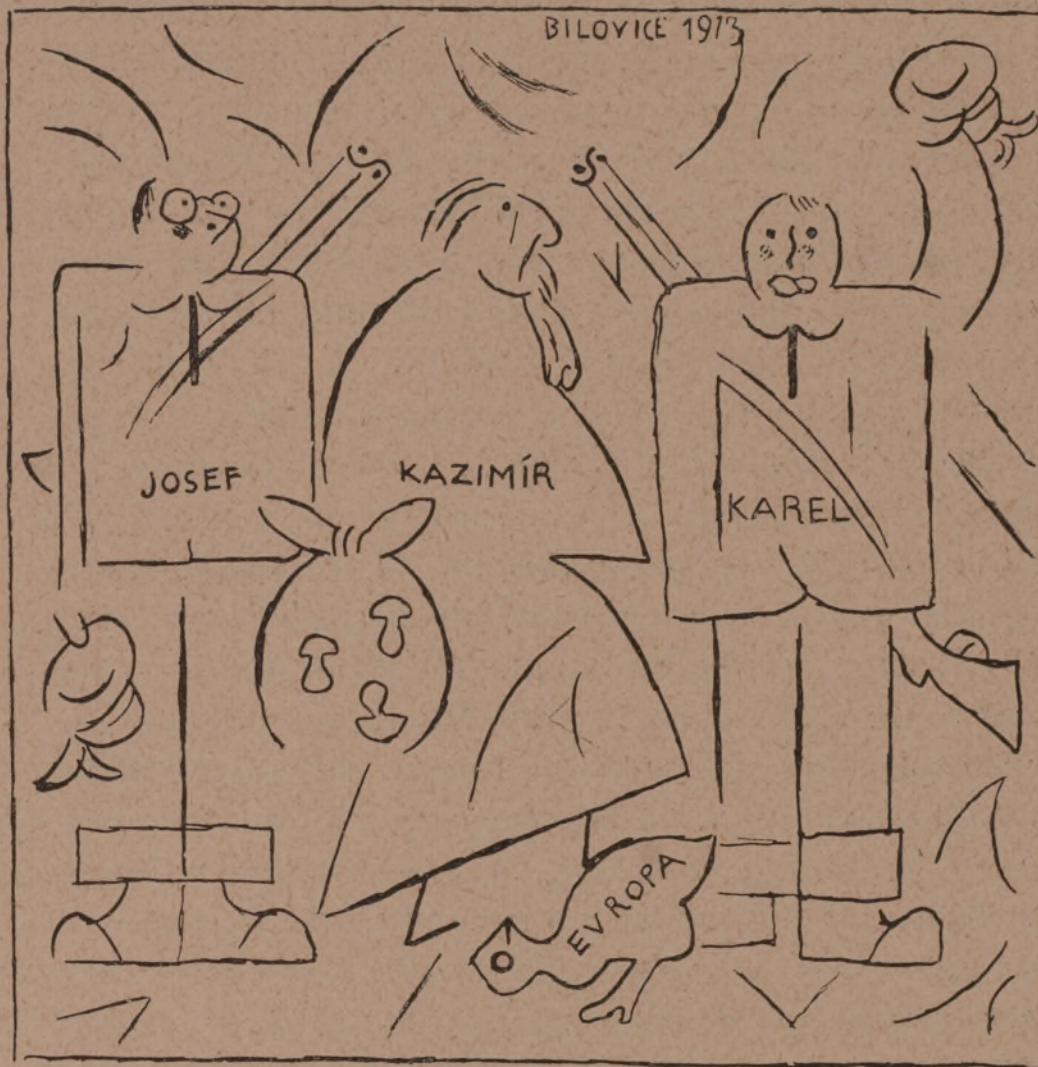
koutek VII.

vypadati kultura...

3. když náš papež stává se věřícím.*)

*) Dr. F. X. Šalda pravil, že neví, nepřiblíží-li ho vývoj ku katolicismu.

4. když Evropa je již do-honěna.*)

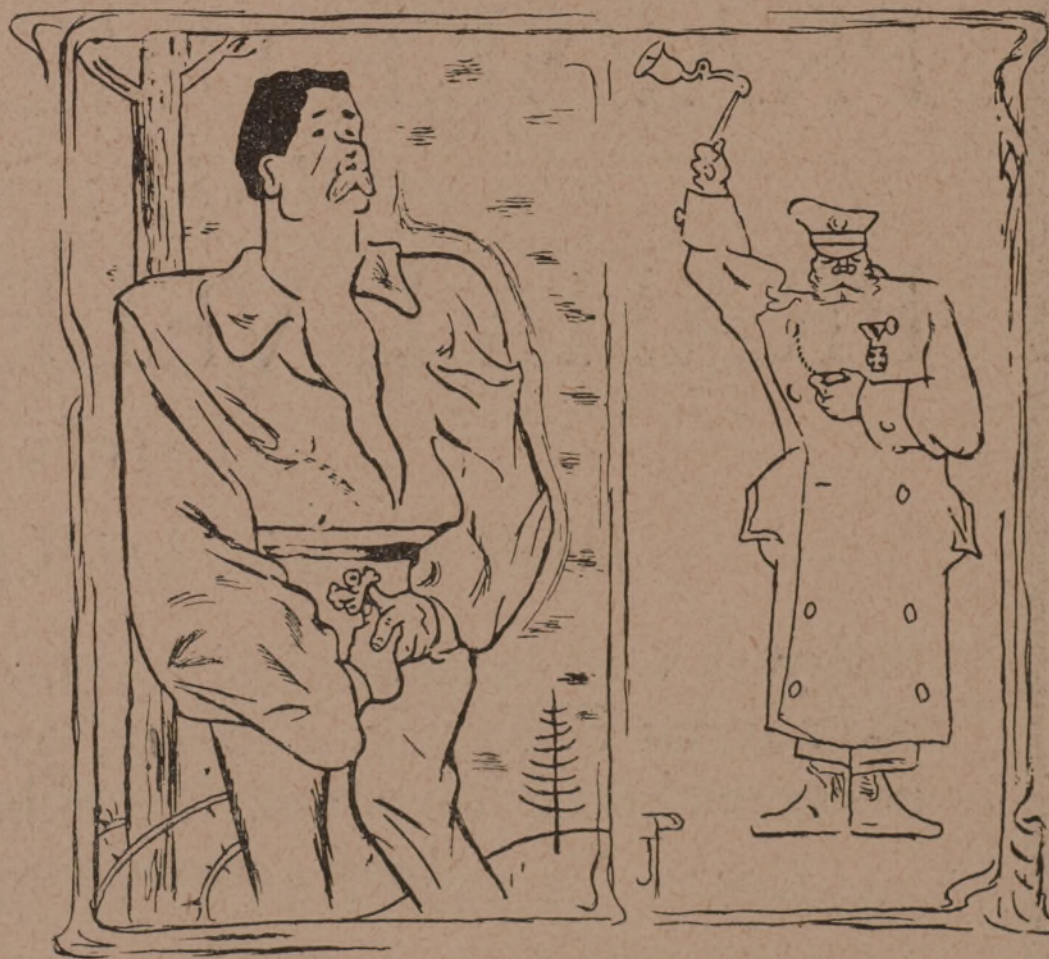
*) St. K. Neumann prohlásil v „Lidových Novinách“ souhlasně s bratry Čapky, že Evropa je nyní již dohoněna.

ZÁBAVNÍ PODNIK
„MONTMARTRE“
PRAHA I., ŘETĚZOVÁ ULICE.
ZAČÁTEK V 10 HOD.
VSTUP VOLNÝ.

V admin. Uměleckého Měsíčníku v Praze,
Veleslavínova ul. 5, jsou vyloženy
lepty A. Deraina, P. Picassa, O. Braqua
z nakladatelství Kahnweilera v Paříži.

Ceny od K 20, 40.

5. když naše jara jsou tak krátká.*)

*) Jan Preisler jmenován professorem na Akademii Umění.

fest, který byl vydán k nedávným volbám v Itálii, pro-
volává: „Itálie suverenní a absolutní! Heslo Itálie má
vládnouti i nad heslem svobody! Největší loďstvo a
pozemní branná moc, poněvadž válka jest jediná hy-
giena světa! Zahraniční politika cynická a agresivní!
Koloniální expance! Irredenta! Panitalianismus! Proti-
klerikalismus a protisocialismus! Kult pokroku, sportu,
fysické síly, odvahy proti rayonu kultury, klassického
vzdělání, museí, bibliothék atd.! Co nejvíce praktických
škol obchodních, průmyslových a zemědělských! avšak:
co nejméně profesorů a advokátů atd.! Modernisace
passeistních měst (Řím, Benátky)!“ V manifestu pro
variété se praví: „Variété je jediné divadlo doby; na-
rodilo se s námi; nemá mistrů, tradice, dogmat, živí
se aktuálností. Herci a autoři variété chtějí pouze býti
a triumfovat. Variété je místem sil, rekordů, překo-
návání; potírá vše posvátné, slavnostní, jemné, ide-
ální lásku a romantismus; naopak plodí nové podivu-
hodnosti: směšné, karikatury, ironie, neopakovatelné
veselosti, hluboké analogie lidství, světa zvířecího a
mechanického atd. Variété třeba však ještě zdokonaliti
takto: Třeba rozvrátiti úplně všecku logiku a vyhraditi
je výhradně absurdnímu a nepravděpodobnému; vý-
hradně luxus, stupňování kontrastů. Zpěvačky nechť
jsou nuceny se celé malovat, dekoletáž, ramena, vlasy,
zeleně, modře, oranžově. Nechť chansony končí se

výkřiky a anarchistickými proslovy, do romancí mísí
se nadávky. Nechť obecnstvo navádí se k součinnosti
na hře: na několik sedadel dát lepidlo, aby několik
pánů a dam se přilepilo, totéž sedadlo prodati 10 o-
sobám, rozhazovati dráždivé prášky. Nechť klassické
umění se systematicky prostituuje: za jediný večer
předvést všemožné tragedie řecké, francouzské atd.,
komicky seškrtané. Wagnera, Bacha uváděti neapol-
skou canzonettou, Beethovena hráti po zpátku od po-
slední noty, hrát celého Shakespeara v jediném aktu,
Hernaniho dát recitovati hercům zašitým v pytlí atd.
atd.

V knihovně „VINICE“ vyšla právě
jako 2. číslo

knih nových veršů

Karla Tomana

SLUNEČNÍ HODINY

v úpravě Fr. Kysely.

Cena K 1.50.

Lze dostati v administraci „U. M.“
jakož i ve všech knihkupectvích.

PRAŽSKÉ UMĚLECKÉ DÍLNY

pro umělecký průmysl a nábytek

PRAHA I., VELESLAVÍNOVA 3

(Telefon 4124.)

Řídí architekti J. Gočár a P. Janák.

Nábytek v občanském i přepychovém provedení. Nábytkové látky
dle návrhu F. Kysely. Záclony, osvětlovací tělesa. Informace a roz-
počty ochotně obratem. Ve skladech lze prohlédnouti nábytek
hotový i provedený na objednávku.